

**Česko-anglická Montessori základní škola a mateřská škola
IDEA s.r.o.**

**Školní vzdělávací program
pro mateřskou školu**

„Any IDEA?“

č.j. IDEA - 70/2025

Schváleno: 28. 8. 2025

Účinnost: 1. 9. 2025

OBSAH:

I. IDENTIFIKAČNÍ ÚDAJE.....	3
II. CHARAKTERISTIKA ŠKOLY.....	4
SPOLUPRÁCE.....	4
III. PODMÍNKY VZDĚLÁVÁNÍ.....	5
A/ Věcné a materiální podmínky.....	5
B/ Životospráva a stravování dětí.....	5
C/ Psychosociální podmínky.....	6
D/ Organizace chodu.....	6
E/ Přijímání dětí.....	7
F/ Řízení mateřské školy.....	7
G/ Personální obsazení školy.....	8
H/ Spoluúčast rodičů.....	9
I/ Podmínky ke vzdělávání dětí s SPU.....	9
J/ Podmínky ke vzdělávání dětí nadaných.....	10
K/ Podmínky ke vzdělávání dětí od 2 do 3 let.....	10
IV. ORGANIZACE VZDĚLÁVÁNÍ.....	11
V. CHARAKTERISTIKA VZDĚLÁVACÍHO PROGRAMU.....	11
Chceme školu trochu jinak.....	11
VI. VZDĚLÁVACÍ OBSAH.....	21
1) Rámcové cíle.....	21
2) Klíčové kompetence.....	21
c) Komunikativní kompetence.....	22
ZÁJMOMÉ A SPECIÁLNÍ ČINNOSTI, DOPLŇUJÍCÍ PROGRAMY A PROJEKTY.....	43
PLÁN OZDRAVNÉHO REŽIMU.....	44
VII. EVALUAČNÍ SYSTÉM.....	45

I. IDENTIFIKAČNÍ ÚDAJE

Název školy: IDEA Česko-anglická Montessori základní škola a mateřská škola IDEA s.r.o.

IČO: 056 38 496

Zřizovatel a jednatel: Mgr. et Mgr. Lucie Kubínová

Ředitelka školy: Mgr. et Mgr. Lucie Kubínová

Adresa sídla školy:

Česko-anglická Montessori základní škola a mateřská škola IDEA s.r.o.

V Remízkách 286

Zdiby

25066

tel. 775 728283

E-mail: info@skola-idea.cz

Internetové stránky: www.skola-idea.cz

Vedoucí učitelka: Marie McSweeny

Typ: Soukromá škola s právní subjektivitou

Provoz školy: 7.30 – 16.30 hodin

Zaměření školy: Alternativní systém vzdělávání MONTESSORI

IZO: 181083914

RED IZO: 691009937

II. CHARAKTERISTIKA ŠKOLY

Prioritou naší MŠ je vytváření ideálních podmínek pro rozvoj dítěte v předškolním věku a docílení přirozeného podnětného prostředí, které poskytne dětem možnost se rozvíjet ve všech oblastech.

MŠ IDEA má na začátku školního roku 2025/2026 2 lesní třídy (obec Zdiby a město Klecany) a čekáme na kolaudaci zděné MŠ v obci Klecany. V bezprostřední blízkosti školy se nachází listnatý les, pole, louky a 2 rybníky.

V roce 2021 mateřská škola také začala využívat vlastní zahradu o velikosti 5600 m², kde se konají školní akce a děti jezdí na koních.

Naše lesní mateřská škola je soukromé předškolní zařízení s kapacitou 32 dětí ve věku zpravidla 3 – 6/7 let. V případě volné kapacity přijímáme také děti dvouleté. Výchovně vzdělávací program školy je založen na metodách pedagogiky Marie Montessori. Zázemí lesních tříd je vybaveno Montessori pomůckami.

Výuka probíhá v češtině a částečně v angličtině, děti mohou libovolně komunikovat oběma jazyky.

SPOLUPRÁCE

Naše mateřská škola spolupracuje s naší základní školou, dále také s Jezdeckým klubem Klecany, s Výzkumným ústavem včelařským, montessori spolkem Klubičko Zdiby, knihovnou v Klecanech, Společností Montessori, dále také rádi vítáme studenty střední pedagogické školy, kteří k nám chodí na praxi.

V roce 2020 jsme v rámci programu Etwinning spolupracovali s mateřskou školou z Polska a další zahraniční spolupráce bychom rádi začali v nadcházejícím roce.

V případě potřeby spolupracujeme s pedagogicko-psychologickou poradnou STEP.

III. PODMÍNKY VZDĚLÁVÁNÍ

A/ Věcné a materiální podmínky

1. třída Zahrada se bude nacházet na parcele č. 21/2 v katastrálním území Zdiby-Přemyšlení
2. třída IDEA se bude nacházet na parcele č. 233/8. v katastrálním území Klecany v obci Klecany.

Lesní mateřská škola Zahrada IDEA je alternativní předškolní zařízení, které nabízí dětem ve věku od 2 do 6 let možnost rozvíjet své schopnosti v přirozeném prostředí přírody, především formou zážitků, hry, práce a vztahů. Škola se nachází v malebném prostředí s přímým

přístupem do **listnatého lesa** a s rozsáhlou **školní zahradou**, která slouží jako denní zázemí pro vzdělávací aktivity, volnou hru, pěstování a chov zvířat.

LMŠ má dvě třídy po 16 dětech, přičemž každou skupinu vede kvalifikovaná učitelka a asistent pedagoga/druhá učitelka. Třídy fungují částečně odděleně, částečně ve spolupráci, což umožňuje jak věkově smíšené aktivity, tak individuální přístup. Denní provoz školy je zajištěn v čase od 7:30 do 16:30 hodin.

Technický stav domečků je výborný (byly pořízeny v srpnu 2025).

Třídy, prostředí, vybavenost:

Třídy LMŠ mají celodenní provoz. Všechny vnitřní i venkovní prostory mateřské školy splňují bezpečnostní a hygienické normy dle platných předpisů. Prostory jsou účelně a vhodně vybaveny v duchu programu Montessori. Prostředí tříd je podnětné, estetické a je výsledkem spolupráce personálu a dětí. Třída je dostatečně vybavena nábytkem, pomůckami, různými aktivitami, které se týdně obměňují. Pomůcky jsou rozmístěny tak, aby k nim měly děti volný přístup.

Systém Montessori vede děti k ohleduplnosti, šetrnosti, což se projevuje ve vztahu k hodnotám. Personál má dostatečný studijní materiál, který je doplňován, obnovován.

Mateřská škola má dobré, funkční vybavení. V dalších letech je možné rozšiřování o další třídy.

Hygienické zařízení:

je dostačující a nachází se v budově na adrese U školky 447, Klecany a u LMŠ zahrada ihned do dřevěného domečku. Umývárna poskytuje každému dítěti i dospělému dobré podmínky pro hygienu.

Prostory pro personál:

Učitelé v LMŠ IDEA mají k dispozici 1 místnost jako kabinet a pro odkládání osobních věcí, připravám pedagogů na práci, je zde k dispozici počítač s tiskárnou.

Výdejna:

Výdej stravy zajišťuje školní výdejna, která splňuje veškeré hygienické normy pro výdej jídla.

Hřiště:

Škola v létě 2026 začne budovat zahradu s herními prvky. V průběhu roku 2025/2026 využívá především 3 přilehlá veřejná dětská hřiště.

Velká školní zahrada:

Škola má vlastní zahradu vzdálenou 10 minut chůze od LMŠ IDEA, kde děti z MŠ jezdí na koních a užívají si celoškolské akce se svými rodiči.

Na této školní zahradě má zázemí LMŠ zahrada (parcela 21/2 Zdiby-Přemyšlení).

B/ Životospráva a stravování dětí

- vyvážená strava z hlediska hygienických předpisů a dodržování intervalů dle předpisů
- nenucení dětí do jídla učitelkami, možnost výběru jídla

- děti se částečně podílí na přípravě svačin
- respektování individuálních stravovacích návyků např. vegetariánství
- pitný režim je zajištěn dětem celodenně v podobě vody, různých druhů čajů (s omezeným oslazením)
- možnost výběru dětí pít kdykoliv během dne a možnost sebeobsluhy dítěte jsou samozřejmostí
- v teplých dnech se dětem nápoje podávají i během pobytu venku.

C/ Psychosociální podmínky

Cílem školy je, aby se děti cítily v dětském kolektivu dobře, spokojeně, jistě a bezpečně. U nově přijatých dětí mají rodiče možnost využívat tzv. adaptační program. Adaptace dětí probíhá postupně s možnou přítomností rodičů podle individuálních potřeb dětí tak, aby děti měly pocit bezpečí, nebyly stresovány novým prostředím, našly klid, zázemí i soukromí.

Pedagogové se snaží, aby ve třídě panovala pohoda a klid. Ve třídách jsou zavedena tzv. pravidla správného chování, aby se děti postupně naučily, že ve škole platí určitý řád a určitá pravidla ve vzájemných vztazích.

Cílem učitelek je vytvářet v dětech důvěru k dospělým i svým vrstevníkům.

D/ Organizace chodu

Uspořádání dne vychází z potřeb dětí a rodičů (scházení a rozcházení dětí po dohodě možné kdykoli během dne). Řízenou programovou činnost nebo elipsu zařazujeme kdykoli během dopoledne, zpravidla ráno. Zároveň dětem umožňujeme spontánní činnosti. Vlastní práce s dětmi respektujeme osobní dispozice dítěte, což znamená, že s dětmi pracujeme převážně individuálně nebo ve skupinách.

Každodenně je zařazen pobyt a volný pohyb dětí venku; při nevhodném počasí zařazujeme pohybové aktivity ve třídě nebo v pronajatém sále 300 m od LMŠ IDEA. Pobyt venku je přizpůsoben potřebám dětí, počasí, náplň vycházek směřuje k návratu k přírodě. Využíváme různých námětů k poznávání přírody v jednotlivých ročních obdobích, a tím umožňujeme dětem rozvíjet schopnost vnímat svět pomocí smyslů, hledat a objevovat taje a krásy přírody, abychom vzbuzovali zájem o přírodu a probouzeli úctu k životu.

V denním programu je respektována individuální potřeba aktivity, spánku a odpočinku. Potřeba spánku není u všech dětí stejná. Odpolední relaxace probíhá poslechem tiché relaxační hudby nebo čtením/poslechem příběhů. Děti podle své potřeby mají možnost spánku nebo jen relaxace s možností prohlížení knížek. Platí pouze pravidlo nerušit v tomto čase ty děti, které potřebu spánku mají. Děti, které neusnou, po určité době odpočinku v tichosti odcházejí za doprovodu druhé učitelky ven (mimo zimní období), ostatní mohou nerušeně dospat.

Způsob organizace her, aktivit, experimentování, skupinové, individuální a frontální činnosti je přímo zakotven v systému Montessori. Dětem umožňuje vlastní tempo, dostatek času, podnětné prostředí, orientaci v prostředí, což napomáhá získat samostatnost a nezávislost.

V MŠ je zajištěn pravidelný denní rytmus, který je však současně dostatečně flexibilní.

Přibližný režim dne:

7.30 – 8.30	postupný příchod dětí, volné hry a činnosti, individuální a skupinová práce, práce s Montessori materiálem, případně možnost činností na zahradě venku.
8:30– 9.00	aktivity na elipse – skupinová řízená činnost (zpravidla uvnitř)
9.00 – 10.00	hygiena, příprava na svačinu, svačina, obléká a odchod ven
10:00 - 11:45	výuka venku, rozvoj dovedností
11:45– 12.00	hygiena, převlékání, pobyt venku, příchod a převlékání
12.00 – 12:30	hygiena, oběd
12.30 – 14:30	hygiena, polední odpočinek, relaxace, individuální program
14:30- 15:15	hygiena, příprava na svačinu, úklid po svačiny, příprava na ven
15.15 – 16:30	volné činnosti a hry dětí, pokračování v započatých aktivitách – individuální a skupinová práce, odchod dětí domů

E/ Přijímání dětí

Zápis pro následující školní rok probíhá od 15. do 30. března. V případě, že třída není zaplněna nebo se v průběhu roku uvolní místo, jsou děti průběžně přijímány dle kritérií pro přijímání dětí. Zápis dětí provádí ředitelka školy. O umístění dětí do MŠ rozhoduje ředitelka školy. Při rozhodování o přijetí se ředitelka školy opírá o kritéria přijímání do MŠ, která vydává zřizovatel a jsou doplněna o kritéria vycházející z potřebného souladu rodiny a výchovně – vzdělávacího procesu v MŠ. Při zápisu rodiče vyplňují dotazník, který se týká potřeb, zájmů a individualit jejich dítěte. Do měsíce obdrží rodiče rozhodnutí o přijetí či nepřijetí k předškolnímu vzdělávání. Při uvolnění některých míst v průběhu roku jsou následně obsazovány dle požadavků rodičů. Před nástupem dítěte do zařízení přinesou rodiče vyplněný evidenční list a podepíší smlouvu o zařazení dítěte do MŠ, která je vystavena ve dvou vyhotoveních. Po zápisu pak rodiče zveme na informativní schůzku, kde se rodiče blíže seznámí s principy pedagogiky Montessori, s koncepcí školy a organizačními záležitostmi.

F/ Řízení mateřské školy

Povinnosti, pravomoci a úkoly všech pracovníků jsou jasně vymezeny v pracovních náplních. Informace pedagogickým zaměstnanců jsou předávány na pravidelných poradách. Pro všechny zaměstnance je vytvářen harmonogram s informacemi k provozu školy. Informace pro rodiče jsou vyvěšovány v šatně a na internetových stránkách školy a také sdělovány průběžně přes informační kanály školy jako je např. whatsapp. Ředitelka školy se snaží vytvořit ovzduší vzájemné důvěry a tolerance. Zaměstnancům je ponechán dostatek pravomocí a ředitelka respektuje jejich názor. S pedagogickými zaměstnanci je prodiskutován a tvořen školní vzdělávací program. Ředitelka vyhodnocuje práci zaměstnanců pravidelně 2x v roce.

G/ Personální obsazení školy

V mateřské škole pracují 2 učitelky na HPP + ředitelka. Škola spolupracuje také se zahraničním lektorem. V případě potřeby má mateřská škola také školního asistenta nebo asistenta pedagoga.

SEZNAM PRACOVNÍKŮ MŠ A JEJICH KOMPETENCE

Mgr. et Mgr. Lucie Kubínová	- ředitelka MŠ zabezpečuje pedagogickou dokumentaci vede provozní a pedagogické rady, rodičovské rady, informační schůzky pro rodiče pedagogické a organizační záležitosti MŠ
Marie McSweeny	- vedoucí učitelka MŠ (třídní učitelka) plánování vzdělávání a školních akcí informační schůzky s jednotlivými rodiči ohledně pokroků dětí
Učitelka 2	- učitelka MŠ spolupodílení se na plánování a vzdělávání dětí
Pracovnice výdejny	zabezpečuje stravování
Školní asistent (v případě potřeby)	
Pracovnice úklidu	
Lektorka angličtiny	

H/ Spoluúčast rodičů

Rodiče mají možnost kdykoliv se účastnit při pobytu svého dítěte ve škole, společně vytváří program školy. Společné oslavy svátků, posezení s rodiči, výlety a různé programy mají za úkol podporovat vztahy mezi rodinou a školou.

Pro nově přijaté děti se po dohodě s rodiči zavádí adaptační postup, nenásilné přivyknání dítěte na prostředí školy.

Nabízíme poradenství a kontaktujeme rodiče s odborníky v pedagogické, sociální a psychické oblasti. Jsou pravidelně a dostatečně /ústně, e-mailem, či prostřednictvím nástěnek/ informováni o všem, co se v MŠ děje. Učitelky informují rodiče o prospívání jejich dítěte, o jeho pokrocích, domlouvají se s rodiči na společném postupu při výchově a vzdělávání. Chrání soukromí rodiny.

Pro rodiče je připravováno několik Montessori seminářů. Jedná se o cyklus přednášek týkajících se základních témat a výukových oblastí v rámci Montessori pedagogiky.

Několikrát za školní rok připravují učitelky v rámci jednotlivých tříd program se společným setkáním rodičů a dětí (Dýňování, Mikuláš, Vánoční besídka, Velikonoční dílna, Zahradní slavnost ...).

I/ Podmínky ke vzdělávání dětí s SPU

Individuální výuka v systému Montessori umožňuje nabídnout dítěti se speciálními potřebami vhodné činnosti kompenzující jeho problémy a hendikepy. Pro tyto děti se přístup ke vzdělávání v Montessori pedagogice nijak neodlišuje od přístupu standardního Montessori ve vzdělávání.

Tento inovativní přístup je postaven tak, aby se eliminovaly negativní odchylky ve vývoji, normalizovaly se psychofyzické poruchy a podporovalo se nadání jednotlivců. Ve své důslednější podobě jsou principy přístupu Montessori k dítěti funkční i jako terapeutický nástroj. Práce v prostředí Montessori dítě harmonizuje a vyvažuje v extrémech, posiluje jeho slabší stránky a zjemňuje jeho stránky nejsilnější.

Pokud učitelky na základě pozorování dítěte vyhodnotí potřebu podpory dítěte v některé vzdělávací oblasti, zpracovávají plán pedagogické podpory, který je nastaven nejdéle na 3 měsíce. Realizují jej pedagogové ve třídě. Zvýšenou pozornost věnují dětem s odlišným mateřským jazykem (nedostatečnou znalostí českého jazyka) již od nástupu do mateřské školy. Při práci s celou třídou mají na vědomí, že se v ní nacházejí i děti, které se český jazyk učí jako druhý jazyk, a uzpůsobí tomu didaktické postupy a děti cíleně podporují v osvojování českého jazyka. Poskytují dětem s nedostatečnou znalostí českého jazyka jazykovou přípravu pro zajištění plynulého přechodu do základního vzdělávání. V naší MŠ učitelky dovedou hovořit anglicky a s těmito dětmi také v anglickém jazyce hovoří.

2.– 5. stupeň podpurných opatření je nastavován v případě doporučení školského poradenského zařízení. Na základě výsledků vyšetření dítěte specializovaným pedagogickým pracovištěm (Pedagogicko-psychologická poradna, Speciální pedagogické centrum) a konzultací s rodiči tvoří MŠ Individuální vzdělávací plán. Uplatňují se principy diferenciacce a individualizace vzdělávacího procesu při plánování a organizaci činností, včetně určování obsahu, forem i metod vzdělávání. Naplňování cílů IVP učitelky konzultují na poradách a na setkání s rodiči.

Při pochybnostech mají rodiče právo na projednání s ředitelkou školy a specializovaným poradenským pracovištěm.

J/ Podmínky ke vzdělávání dětí nadaných

Mateřská škola vytváří podmínky k co největšímu využití potenciálu každého dítěte s ohledem na jeho individuální možnosti. To platí v plné míře i pro vzdělávání dětí nadaných. Dítě, které vykazuje známky nadání, musí být dále podporováno.

Vzdělávání dětí probíhá takovým způsobem, aby byl stimulován rozvoj jejich potenciálu včetně různých druhů nadání a aby se tato nadání mohla ve škole projevit a pokud možno i uplatnit a dále rozvíjet.

K/ Podmínky ke vzdělávání dětí od 2 do 3 let

Už Maria Montessori považovala za vhodnou dobu, kdy má dítě vstoupit do prostředí Montessori, věk mezi druhým a třetím rokem. Materiály Montessori tomuto věku v nejjednodušší formě práce s nimi odpovídají. Požadavkům na vzdělávání dětí mladších tří let naše školka odpovídá, pro učitelky je důležité si uvědomit, že nejmladší děti mají mít dostatek času pro započítání i dokončení svých činností a měly by tíhu skupinového provozu pociťovat co nejméně. Zvláště dětem dětem a jejich rodičům patří doporučení dočasné společné docházky do MŠ, aby dítě nabylo autonomie při pobytu v MŠ už s pocitem bezpečí a známého prostředí i osob. Rodiče s nejmenšími dětmi přijatými školkou ke vzdělávání jsou už během června a letního provozu zváni k dobrovolným návštěvám MŠ i k práci v prostředí Montessori.

L/ Podmínky pro vzdělávání pro děti s odlišným mateřským jazykem (OMJ)

1. Obecné vymezení a cíle

Mateřská škola vytváří podmínky pro úspěšnou adaptaci a integraci dětí s odlišným mateřským jazykem (OMJ). Naším cílem je přirozené osvojování českého jazyka jako druhého jazyka a zajištění rovného přístupu ke vzdělávání bez ohledu na jazykovou bariéru.

2. Metody a formy práce (didaktika)

Při práci s dětmi s OMJ využíváme vizuální podporu (obrázkové karty, piktogramy denního režimu), názornost při řízených činnostech a metodu komentování běžných činností. Učitelky dbají na srozumitelnost pokynů a individuálně ověřují porozumění u dětí, které češtinu neovládají.

3. Organizace podpory (Jazyková příprava)

Dětem s OMJ v posledním roce předškolního vzdělávání je poskytována bezplatná jazyková příprava v rozsahu stanoveném platnou vyhláškou (minimálně 1 hodina týdně, kterou lze rozdělit do kratších úseků). Skupina pro jazykovou přípravu je zřizována při minimálním počtu 4 dětí s OMJ v rámci celé mateřské školy.

4. Podpůrná opatření a diagnostika

Úroveň znalosti českého jazyka je u dětí s OMJ průběžně sledována pomocí pedagogické diagnostiky. V případě potřeby intenzivnější podpory škola spolupracuje se školským poradenským zařízením (PPP/SPC) a na základě jejich doporučení realizuje podpůrná opatření 1. až 3. stupně (např. individuální vzdělávací plán, úprava obsahu vzdělávání či pomoc asistenta pedagoga).

5. Spolupráce s rodinou

Škola klade důraz na citlivou komunikaci s rodiči dětí s OMJ. K předávání informací využíváme vizuální materiály, případně překlady klíčových dokumentů nebo služeb tlumočnicka. Usilujeme o partnerský vztah, který usnadňuje adaptaci dítěte v novém kulturním prostředí.

IV. ORGANIZACE VZDĚLÁVÁNÍ

Naše mateřská škola je dvoutřídní heterogenní. V případě naplnění pouze 1 třídy, je v provozu pouze LMŠ IDEA.

V. CHARAKTERISTIKA VZDĚLÁVACÍHO PROGRAMU

A/ Filozofie MŠ a její východiska

Východiskem pro zpracování kurikula naší mateřské školy je orientace na alternativní směr Montessori.

Z hlediska **obsahu** výuky se naše děti seznamují s věcmi jako na jiných mateřských, ale z hlediska metodického, materiálního a organizačního je důvod k odlišnosti. Od útlého věku jsou děti vedeny k manipulaci s předměty, k samostatnosti, ke svobodě na základě vědomí, že svoboda končí tam, kde začínám omezovat toho druhého, chovat se tiše, ohleduplně.

Postojem dospělých získává dítě lásku a pocit sebedůvěry. Pedagogové i ostatní členové mateřské školy jsou příkladem, děti se na ně obracejí s důvěrou.

Systematickým zaváděním prvků Montessori do života školy dosahujeme toho, že děti nemají potřebu hádat se, ubližovat si, něco ničit, rozbíjet, ale naopak je v nich obrovská touha a vnitřní síla po poznání. To je dáno tím, že může pracovat samostatně, dle svého výběru tak dlouho, pokud chce. Nikdo mu do práce nezasahuje. Vlivem pokusů a omylů se zdokonaluje, pracuje od jednoduchosti ke složitosti, od konkrétního k abstrakci.

Uvědomujeme si, že první cesta od mámy je provázena často s obavami z neznáma, proto vstup do „velkého světa“ mohou děti absolvovat společně s rodiči. Dle zásad Montessori je velmi potřebné, aby byl dětem dopřán pocit volnosti, vlastního rozhodování a bezpečí. Děti u nás mají možnost volného výběru pomůcek, pracovních aktivit i pohybu.

Každé přichozí dítě si vybírá z volně dostupných materiálů, které jsou na dosah ruky. Všichni známe neodolatelnou touhu dětí mít téměř vše, co jim padne do očí. Ano, je to splnitelné, ale za předpokladu, že dítě dodržuje předem dohodnutá pravidla, která jsou stále vštěpována, vymezena společně s dětmi, kulturní společností ... Vše, s čím si dítě již hrálo a

co nepotřebuje k práci zase uklidí na určené místo tak, aby předmět mohl použít kamarád. Tak pro děti není časem problém, bez přímé rady a pomoci paní učitelky, odběhnout si od práce, vzít si potřebné doplňky pro další rozvoj či zhotovit si vlastní pomůcku dle potřeby, fantazie.

Chceme, aby dítě, které odchází z naší mateřské školy, bylo optimálně rozvinuté na základě svých možností a zájmů a to po stránce tělesné, psychické i sociální.

Chceme školu trochu jinak

Co nejvíce podporovat přirozený vývoj, odstraňovat stresové situace, dril, nebrzdit dítě ve vývoji. Nechceme, aby rodiče postávali u dveří třídy, ale aby se stali součástí školy.

Získané poznatky a zkušenosti ukázaly, že zvolená cesta výchovy a vzdělání je vynikající – **bez stresu připravujeme dítě na život.**

Učit se lze nejlépe učením druhých

P A M A T U J E M E S I:

- 10% toho, co slyšíme
- 15% toho, co vidíme
- 20% toho, co současně vidíme i slyšíme
- 40% toho, o čem diskutujeme
- 80% toho, co přímo zažijeme nebo děláme
- 90% toho, co se pokoušíme naučit druhé

Při této metodě je nutné zachovávat osvědčené principy:

- připravit prostředí orientované na dítě
- procházet od jednoduchého ke složitému
- dát dítěti čas na rozmyšlenou
- poznávat pomocí všech smyslů
- dát možnost volby, výběru činností
- rozvíjet samostatnost a důvěru ve své schopnosti
- chápat, že dítě má právo říci NE
- vést k ohleduplnosti k věcem, druhým
- přecházet od konkrétního poznání k abstrakci
- věřit dítěti, že to dokáže

Montessori školy zahrnují vzdělávání dětí všech bez ohledu na rasu, národnost a náboženské vyznání. Všechny tyto děti mají stejnou potřebu.

A n a l ý z a současného stavu

Dnešní rodina je stále méně schopna poskytnout dětem pevné zakotvení v životě. Vyvíjí se tlak na děti – spěch, stres, málo času, morální hodnoty jsou nahrazeny věcnými.

Nabízíme řešení, která jsou dětem blízká, přístupná, rozvíjející, zajímavá. Snahou personálu je rozvíjet osobnost dítěte po všech stránkách.

Pracujeme podle programu Montessori pedagogiky, při plánování vycházíme z podmínek školy.

Naše děti by se neměly bát promluvit, říci svůj názor, zvládat emoce – hněv, strach, smrt i radost, veselí. Snažíme se vlastním příkladem učit děti pozitivně myslet, jednat, orientovat se, pozorně vnímat, naslouchat jejich přáním, problémům. Udržujeme s nimi tělesný kontakt – pohlázení, pomazlení, podání rukou ... Spolupráce mezi dětmi probíhá tou nejjednodušší formou – v běžném denním kontaktu, při hrách, stolování, pomoc slabšímu, pomalejšímu kamarádovi.

Jsme přesvědčeni, že emoční inteligence je pro šťastný život důležitější než vysoké IQ. V dětech je stále potřeba rozvíjet pocit přátelství, lásky, důvěry – **jde nám o jednu společnou věc – mít děti zdravé, samostatné, vyrovnané a slušné.**

Systematicky přistupujeme ke změnám, které nás mají přivést k cíli – plně pracovat dle metody MONTESSORI.

Jak na to?

- postupně se všichni pedagogové účastní akreditovaného kurzu Montessori
- staly jsme se členy Společnosti Montessori v Praze, občanské sdružení
- personál si vyrábí – zajišťuje pomůcky vlastní iniciativou
- pořádáme pravidelné měsíční Montessori besedy pro rodiče
- poskytujeme stáže, konzultace, rady, pomoc studentům

Znáte jméno Maria MONTESSORI

Marie Montessori se narodila v Itálii v r. 1870. Stala se první italskou lékařkou a jejím působištěm byly nejhudší římské čtvrtě, kde pracovala s dětmi pocházejícími z tohoto nepříznivého prostředí. Zde měla možnost pozorovat a zaznamenávat jak děti jednají, reagují na podněty, mají zájem o nové poznatky. K dispozici měla skromné prostředí i materiály, pomáhající smyslovému vnímání, které již předtím používala při práci s mentálně retardovanými dětmi a které později zdokonalila. Materiály a techniky sloužily dětem pro rozvoj schopností ve všech oblastech života. Metodou pokusů a omylů postupně vytvořila specializovaný systém, který dospělý člověk mnohdy těžko shledává přitažlivým, ale dítěti, které je bez zábran a předsudků, dopřeje zdroj hlubokého uspokojení. Je to komplexní systém vzdělávání na rozvoj těla, ducha, mysli – použitelný v každé době a v každé kultuře.

„Když jsem mezi dětmi, nemyslím si, že jsem vědec, pozorovatel nebo teoretik. Jsem NIKDO a největší výhodou, kterou mám, když se k nim přiblížím, je, že jsem schopna přehlédnout, kdybychom byli NĚKDO – jednoduché, ale velmi přirozené pravdy.“ /Marie Montessori./

Později opustila tato žena všechna prestižní místa, ukončila aktivní práci lékařky a započala její více než 40-ti letá přednášková a spisovatelská činnost. Stala se pedagogem. Její práce byly publikovány na školách anglických, francouzských, amerických, italských, španělských,..., ale válka narušila další rozvíjení, celková politická situace se zhoršila. V létech mezi válkami se myšlenky Montessoriové rychle šířily do Belgie, Holandska, Rakouska, Skandinávie.

V té době bylo založeno mnoho národních montessoriovských společností. V roce 1929 založila Montessori se svým synem mezinárodní společnost A M I, která nyní působí

v Amsterdamu. Má za úkol organizovat vzdělávací kurzy, šířit spolupráci mezinárodních sdružení, šířit její idee. Umírá v Holandsku v r. 1952.

Ústřední myšlenky Montessori filozofie jsou:

Dítě je tvůrcem sebe sama – dítě samo má rozhodující vliv na svůj vývoj svým „naprogramováním“ a vlastní aktivitou se podílí největší měrou na utváření sebe sama. Ačkoliv se vyvíjí v kontaktu s prostředím, z něhož čerpá podněty, ovlivňují ho lidé v blízkém okolí, přesto pouze ono samo určuje, které podněty, jakým způsobem a kdy ovlivní jeho jednání.

Pomoz mi, abych to dokázalo samo – není úkolem dospělých formovat dítě, odstraňovat mu z cesty překážky, nebo jím dokonce manipulovat, ale udělat vše pro to, aby vlastními silami a svým tempem získávalo nové vědomosti a dovednosti, vrůstalo do světa, který ho obklopuje

Ruka je nástrojem ducha - Práce rukou je základem pro pochopení věcí a jevů, rozvoj myšlení a řeči – v průběhu každého učení se musejí spojovat tělesné a duševní aktivity. Při osvojování nového učiva, při získávání nových poznatků je třeba vycházet od konkrétního poznání a manipulace s věcmi

Respektování senzitivních (citlivých období) – senzitivní období označují dobu, v níž je dítě obzvláště citlivé a jakoby „připravené“ pro získávání určitých dovedností. Není-li takové období využito, senzitivita mizí

Svobodná volba práce – dítě samo rozhoduje, co bude dělat, s kým bude pracovat a jak dlouho bude pracovat. Úkolem pedagoga je příprava optimálního prostředí a pomůcek. Svoboda však není libovůle, nýbrž má své hranice v životě psychickém i fyzickém. Bez omezení nemůže probíhat seberealizace, vývoj inteligence, rozvoj osobnosti. Cílem pedagogické práce je vést dítě na cestě k nezávislosti, napomáhat v utváření svobodné lidské bytosti. Bylo by nedorozumění chápat svobodu jako ponechání dítěte sobě samému. Svobodné není dítě, které se v jakémkoli prostředí chová tak, jak ho napadne. Je třeba dítěti vytyčit hranice pro jeho činnost.

Připravené prostředí – pracovní místo, pomůcky, předměty k manipulaci je třeba uspořádat tak, aby umožňovaly osvojení nových poznatků samostatně, bez vnější pomoci. Je-li získání dovednosti rozloženo na tak malé kroky, které dítě může provádět bez pomoci dospělého, pak nepotřebuje dlouhý výklad, ale je schopno samostatně dojít k cíli

Polarizace pozornosti – dítě je schopno soustředit se intenzivně a dlouhodobě na práci, která ho zaujme. Polarizace pozornosti je základem učení

Celostní učení – člověk je jednotou tělesného a duševního. Od ostatních živých tvorů se liší duševním životem. V něm spočívá kořen svobody, aktivní aktivity, spontánnosti, možnosti samostatného a svobodného jednání. Duševní život znamená chtění, cítění, myšlení, jednání. Ovlivňuje pohyb, který však zpětně působí na duševní život. Vzájemné působení tělesné a duševní aktivity se musí promítat i do procesu učení.

Základní rysy metody:

- Vzájemné porozumění.
- Dětem vždy říkat pravdu.
- Vztah mezi dítětem, materiálem a učitelem.
- S dětmi zacházet opatrně, s láskou a obdivem.
- Děti jsou nejbližší pravdě, musíme si jich vážit.
- Důležitý je proces, ne výsledek. V procesu se dítě učí, získává vědomosti a dovednosti.
- Nesoutěžit.
- Neopravovat, nenapomínat.
- Žádný nátlak.
- Mladší děti se učí od starších.
- Starší učí mladší = opakování i zkouška.

B/ Rámcové cíle

- Rozvíjení dítěte, jeho učení a poznání
- Osvojení základů hodnot, na nichž je založena naše společnost
- Získání osobní samostatnosti a schopnosti projevit se jako samostatná osobnost působící na své okolí

C/ Průběžné cíle

Od počátku školního roku je důležité dbát na vytváření správných vztahů mezi dětmi a mezi dětmi a pedagogy. Vysvětlovat a stále připomínat dětem „pravidla soužití“ - je třeba na konkrétních způsobech chování a jednání dětí. Velmi důležité je upozorňovat a společně se všemi dětmi si všimnout a pojmenovávat kladné projevy, chování a jednání dětí, ocenit používání pravidel v denním životě.

Pravidla soužití:

- Důvěra – dělat vše tak, abych byl příkladem pro druhé; můžete mně důvěřovat
- Pravdivost – mluvit pravdu
- Aktivně naslouchat – naslouchat druhým, poslouchat odpověď na svou otázku
- Vnímání rovnocennosti ostatních – každý může v něčem uspět
- Osobní maximum – dělat vše naplno, tak, jak já to nejlépe dovedu, sebehodnocení

D/ Formy, metody a prostředky plnění cílů, osobnost učitele

Metody a principy:

1. Trojstupňová výuka

Tato metoda je vhodná zejména pro předškolní věk, případně pro plynulý přechod některých dětí do základní školy a pouze při některé učební látce.

2. Izolace jedné vlastnosti

Základní didaktický princip pedagogiky M. Montessori. Izolovaná vlastnost musí být zřetelně vyjádřená. Vzniká tak výrazný, a tím snadno postižitelný rozdíl (např. jasně červená). V dalších úkolech je tatáž kvalita odstupňována (např. osm odstínů červené barvy). Výrazný rozdíl se postupně zmenšuje, úkoly jsou stále obtížnější, dítě při jejich plnění dosahuje větší vnímavosti a pozornosti.

3. Práce s chybou

Základním postupem při činnosti v předškolním vývojovém období je pokus a omyl. Dítě se učí v obou případech – v situaci omylu i v situaci správného řešení. „NE“ mu poskytuje právě tolik informací jako „ANO“. Chyba je chápána jako běžný, přirozený projev v procesu učení, jako užitečná součást řešení problémů a jako bohatý zdroj nových poznatků. Materiály a pomůcky mají být připraveny tak, aby si dítě vždy samo mohlo zkontrolovat správnost řešení, najít a opravit chybu.

Různé formy kontroly chyb:

- mechanická kontrola chyb pomocí smyslového materiálu
- kontrola chyby pomocí zdokonalené činnosti opakujícím cvičením
- kontrola chyb porovnáním vlastní práce s předlohami.

Děti nejsou za chyby trestány nebo záporně hodnoceny. Učitel by neměl používat negativní hodnocení, ale například nabídnout dítěti znovu tentýž materiál, aby mělo možnost si samo všimnout svých chyb a opravit je. Jaký druh opravy chyby je zvolen, závisí na dítěti, na materiálu, na druhu cvičení a na celkové situaci ve skupině.

4. Práce s pochvalou

Vztah dospělého a dítěte v Montessori pedagogice a výchově předpokládá láskyplný přístup učitele ke každému dítěti. Učitel se snaží používat diferencovaně jazyk tak, aby nehodnotil a neposuzoval, ale dával přitom najevo, že dítě získalo novou dovednost nebo mu projeví náklonnost, účast.

Každé dítě potřebuje pocit jistoty, bezpečí, úspěšnosti, aby si ho někdo všiml a aby mělo radost a cítilo sebeuspokojení ze své práce; ale neustálé kladné či záporné hodnocení ze strany dospělých potom omezuje jeho svobodnou volbu činnosti a sebevědomí. Ocenění jako vyšší forma pochvaly je využíváno zejména u nových a nejistých dětí k navození pocitu bezpečí a jistoty.

S oceněním se zachází přiměřeně proto, aby se na něm dítě nestalo závislé. Dítě má cítit sebeuspokojení z práce, kterou dělá; nedělat práci pro uspokojování představ dospělého, pro pochvalu nebo známky. Předškolní děti mají největší radost ze samotné práce, pro školní děti je pak výsledek největší odměnou. A celkový láskyplný vztah a přístup dospělého k dítěti je vlastně sám o chvále.

Při této metodě se probouzí u dětí smysl pro vlastní důstojnost a vede je k odmítání pochvaly. Jejich pocit sebeodpovědnosti, sebedůvěry a rovnocennosti pak snižuje pojem chvály. Cílem je, aby děti dělaly to, co je vnitřně uspokojuje.

Principy vzdělávací činnosti

Klíčový je princip vlastního objevování poznatků samotným dítětem. Východiskem je nový, komunikativní a partnerský postoj učitele k dítěti, založený na pochopení a porozumění, respektu, úctě, toleranci, lásce a trpělivosti.

- utváření nového vztahu dospělého k dítěti, respekt k jeho individualitě; pojetí učitele jako rádce a partnera, který pomáhá, iniciuje, organizuje, nabízí a inspiruje
- individuální přístup k dítěti, podporování jeho potřeb a zájmů, rozvoj jeho osobnosti a sebeutváření
- svoboda dítěte a podpora jeho iniciativy, pohybu a volby činnosti; současně s výchovou k zodpovědnosti za vlastní jednání
- vedení dětí k aktivnímu, samostatnému a efektivnímu vzdělávání, získávání zkušeností kontaktem se světem
- respektování senzitivních období, polarizace pozornosti, tempa a časové potřeby každého dítěte
- připravené prostředí – speciální výukový program a materiály, proces osvojování poznatků
- celistvé učení
- respektování, spolupráce a pomoc mezi dětmi
- vedení dětí k sebeuspokojení z práce a uvědomování si svých možností
- aktivní partnerství s rodiči, otevřenost školy vůči širokému okolí

Utváření nového vztahu dospělého k dítěti

- Chování učitele k dítěti je vždy plné respektu k jeho individualitě jako k dospělému člověku
- Dospělý nemá žádné právo dítě formovat a manipulovat, zaměřuje se na vlastní záporné povahové rysy namísto pozorování záporných vlastností dětí. Děti vede k poznání skrze vlastní zkušenost
- Učitel je rádce a rovnocenný partner, který dítěti pomáhá na jeho cestě objevování a učení se, projevuje maximální vstřícnost, otevřenost, trpělivost k dítěti

Vlastní objevování poznatků samotným dítětem

Vlastní objevování poznatků samotným dítětem – to je klíčový princip výchovně vzdělávací činnosti Montessori pedagogiky. Potřeba učit se, porozumět okolí, vyznat se souvislostech je v nás zakódována přímo geneticky. Při výchově a učení stačí respektovat individuální vývoj a využít senzitivní fáze každého dítěte.

- Senzitivní fáze jsou zvláštní období vnímavosti k získávání určitých schopností. Trvají jen určitou dobu a nenávratně se zakončí, ať už jsou využity nebo ne. Člověk se nikdy jisté věci tak jednoduše nenaučí, jako v odpovídající citlivé fázi.
- Polarita pozornosti je maximální koncentrace na určitou práci. Pokud je dítě takto zaujato, nemá být vyrušováno a má mu být poskytnut dostatek času, aby práci samo dokončilo.

Samostatná práce jednotlivce

Používá se také označení volná nebo svobodná práce, protože dítě si může zvolit:

- *co* = jaký materiál si vybere, jakou oblast, s čím bude pracovat, v čem se chce zdokonalit a co se chce učit, o čem chce získat další informace....
- *kde* = vybírá si místo, kde bude ve třídě pracovat
- *kdy* = dítě nepracuje na povel či podle ostatních, ale motivuje ho jeho polarita pozornosti; každé dítě je na určitou věc „naladěno“ v jinou dobu
- *s kým* = může pracovat samo, ve dvojici, ve skupině, s učitelem

Volná – svobodná práce však neznamená, že dítě střídá činnosti bez ukončení nebo nedělá nic. Svoboda nespočívá v tom, že dítě zůstane ponecháno samo sobě. Učitel děti pozoruje, reaguje na jejich chování, koordinuje činnost dětí a musí využít své pedagogické dovednosti, aby bez příkazů pomohl najít dítěti činnost, která ho zaujme. Pokud chce dítě pracovat s určitým materiálem, který ho zajímá – samo se svobodně rozhodne – je jeho povinností dodržet daná pravidla. Učitelky vedou děti k sebedisciplíně – kompetenci potřebné nejen pro praktický život, ale pro život jako takový.

Připravené prostředí

- Věcné prostředí připravené pro aktuální senzitivní období jednotlivých dětí (speciální výukový program a materiály, proces osvojování poznatků)
- Osobnost učitele
- Lásky dítěte:

a) k dospělým (zpětná vazba pro učitele)

b) k druhým dětem (vzájemný respekt, spolupráce a pomoc mezi dětmi)

c) k prostředí (vlastní uspokojení a radost dětí)

Osobnost učitele

Připravenost učitelky na práci s dětmi považovala Marie Montessori za tak důležitý a rozhodující moment ve výchově, že během svého života připravovala učitelky ve svých školách sama. Ve svých pedagogických dílech úlohu učitelky nespočetněkrát potvrzuje a zdůrazňuje. Učitelka zaujímá v průběhu dne různé role a očekává se od ní aktivita zvláštního druhu, vždy podmíněná aktuálním stupněm psychického vývoje jednotlivého dítěte.

Příprava pedagoga

Učitel, který by se snad domníval, že se na svou práci může připravit pouhým studiem, by se velmi mylil. Nejdůležitějším požadavkem na učitele je správná skladba jeho vnitřních dispozic. Velmi důležitý je jeho vztah k dítěti.

M. Montessori trvala na tom, že učitel se musí vnitřně připravovat tak, že sám sebe systematicky studuje, aby se mohl postupně zbavit všech zakořeněných defektů, které stojí v cestě jeho zdravým vztahům k dítěti. Je to totéž, jako bychom řekli, že učitel musí být zasvěcen. Musí začít studiem svých vlastních nedostatků, svých vlastních špatných vlastností, a ne se zaměstnávat pátráním po nedostatecích dětí a způsobem jejich napravování.

Učitel v Montessori systému musí poznat sám sebe a zbavit se sklonů k posuzování a manipulaci dětí. Očistit své srdce od zloby a mrzutosti, naplnit sebe pokorou a své srdce dobročinností a láskou. Jen taková příprava mu dodá duševní rovnováhu a vyrovnanost, bez níž se ve své práci neobejde.

Postavení učitelky ve školách Montessori

Přizpůsobit se dítěti

Učitelka by měla v průběhu dne správně chápat a hodnotit každou situaci s pedagogickou představitostí a předvídavostí, protože je tu rozdíl od tradiční školy, kde má učitel při dosavadním způsobu výchovy jistý, zažitý způsob k dětem, kdy určuje, co mají dělat, a dává pozor, aby postupovaly podle jeho pokynů. Zatím co Montessori učitelka má před sebou dítě, které takříkajíc neexistuje. Toto je principiální rozdíl. Učitelka musí věřit, že dítě se projeví prostřednictvím práce, že ukáže svou pravou přirozenost, když najde práci, která ho přitahuje. Učitelka se tedy stará o to, aby se každé jednotlivé dítě mohlo postupně koncentrovat. Aby toho dosáhla, musí vynaložit svojí vlastní energii. Její činnost se bude od prvního stádia k dalším měnit podle toho, jak se bude měnit duševní vývoj dítěte.

Příprava prostředí učitelkou

Učitelka má být „strážcem i pozorovatelem“ okolí. Zaměřuje se na prostředí, jeho dokonalou přípravu a nenechává se zmást, odradit či popudit stálým pohybem dětí, jejich manipulaci s předměty, zdánlivým rozhazováním či mařením té krásy, kterou ona starostlivě vytvořila. Tuto činnost provádí každý den vždy znovu. Koncentruje se tedy na prostředí, které obklopuje děti, protože z něho musí vycházet uzdravení a síla přitažlivosti, která bude polarizovat volbu dětí.

Každá žena se snaží vytvářet svou domácnost přitažlivou, pohodlnou, zajímavou, čistou a v pořádku, kde všechno patří na své místo. Ale i ve škole musí být toto prvořadým zájmem učitelky. Pořádek a péče o didaktický materiál, který je vždy v pěkném, zářícím a perfektním stavu bez chyby, aby dítě vždy znovu okouzlit, kompletně připravený na použití.

Učitelka musí být ta, která dítě přitahuje, její vnější projevy mají být důsledné, slušné, sympatické, přitažlivé, klidné a plné důstojnosti. Tento ideál může uskutečnit každá učitelka, pokud chce. Musíme se mít stále pod kontrolou a chovat se přitom přirozeně, když předstupujeme před děti. Vnější projevy jsou prvním krokem k porozumění a pozornosti dítěte, učitelka má proto své pohyby pozorovat a utvářet tak srdečně a graciózně, jak jen může. Úprava učitelky tedy patří k připravenému prostředí. To je přímá práce, protože, když nebude prostředí výchovně účinné, nebudou vznikat žádoucí a trvalé výsledky jak ve fyzickém, tak v psychickém vývoji dítěte.

Aktivizace dětí

Další aspekt úlohy učitelky se váže k chování dětí. Co můžeme udělat s touto neucelenou bytostí, která má zatím nerozvinuté rozumové schopnosti a které chceme zaměřit na práci a koordinaci? V začátečním stádiu, kdy ještě nenastala první koncentrace, musí být učitelka jako plamen, který aktivizuje teplo, oživuje a vyhlazuje. Před tím, než nastane u dítěte cenný moment koncentrace, může učitelka postupovat podle vlastní úvahy, dělat s dětmi pro co se rozhodne, a když je to potřebné, pak i zasahovat do činnosti dětí. Praxe ukazuje, že živá, zapálená učitelka přitahuje dříve, ale zapálené mohou být všechny, pakliže budou chtít. Každý čin učitelky může být pro dítě výzvou či pozváním.

Když během této doby některé děti vyrušují, bude nejlepší činnost přerušit. (Nesmí se však zasahovat, když už se dítě soustředí na práci). Přerušeni může být opět ve výzvě k jiné činnosti nebo tím, že živějšímu dítěti věnujeme zvláště milou pozornost, navrhneme mu zajímavou činnost, pověříme ho důležitou úlohou apod.

Učitel jako pomocník dítěte

Skutečná pomoc, kterou učitelka může poskytnout, nevyplývá z důsledku impulzivního citu, ale z disciplinované lásky, která se uplatňuje s rozumem, neboť láska je větším zadostiučiněním tomu, kdo ji dává, než tomu, kdo ji přijímá. Skutečná láska poskytuje pomoc bez nároků na odměnu, navenek se jeví přirozeně a spontánně. Když tedy dítě dospěje ve své práci ke koncentraci, necháme ho pracovat, nevnučujeme se mu, ale když je zjevné, že si žádá pochvalu, velkoryse mu ji dáme.

Toto vše je v oblasti výchovy nové. Výchovou formujeme nezávislost jeho vůle, a to na základě jeho vlastní svobodné volby. Nezávislost myšlenek pomocí práce, ve které bude bez přerušování vedené sebou samým, svými duchovními potřebami. Poznatek, že vývoj probíhá cestou postupné nezávislosti, nás ve výchově povede správným směrem. Je potřeba dítěti pomáhat v tom, aby bylo samostatně činné, aby chtělo a myslelo. To je umění, které nachází své mistrovské uplatnění v období dětství.

C/ Návaznost na ZŠ

V průběhu celého pobytu v mateřské škole se děti připravují na svou budoucí roli školáka a v programu jsou zahrnuty dovednosti, znalosti i kompetence, které ve škole budou potřebovat a každé dítě si je osvojí podle svých vlastních možností a schopností. V mateřské škole například pracují děti se speciálními smyslovými materiály – pro vývoj a třibení smyslů je nejvhodnější věkové období právě 3 – 6 let. Smyslové zkušenosti jim následně pomohou lépe poznávat a chápat práci s materiálem matematickým, jazykovým a z oblasti kosmické výchovy, na které bezprostředně navazují materiály a pomůcky v základní škole.

V mateřské škole Montessori probíhá také nejlepší příprava na systém práce v Montessori základní škole. Velmi důležité je osvojení způsobů práce, jednání a chování dětí, potřebných pro fungování vzdělávacího systému touto metodou už v jejich předškolním věku. Ideální tedy je, aby rodiče, kteří mají zájem o vzdělávání svého dítěte v Montessori základní škole, přihlásili dítě také do mateřské školy Montessori nebo, aby ji navštěvovalo alespoň poslední rok před školní docházkou.

Pokud děti v předškolním zařízení prožijí a svou vlastní aktivitou a přičiněním získají již při svých prvních sociálních kontaktech s vrstevníky specifické způsoby jednání, chování, učení se, zacházení s materiály apod., bude jejich přechod do základní školy a zapojení do školní práce v Montessori systému bez problémů.

Děti, které odejdou z naší MŠ, mají možnost pokračovat v naší Montessori základní škole. Přeměna „na školáka“ je daleko méně stresující a zatěžující. U začínajících školáků existuje propojenost vybavení a pomůcek mezi mateřskou a základní školou, proto je potřeba, aby mohly mít děti, které to potřebují, k dispozici i toto vybavení. Učitelky ZŠ budou mít možnost konzultovat dosažené znalosti a dovednosti začínajících školáků s jejich učitelkami v MŠ.

Vytváření specifických didaktických a výukových materiálů a pomůcek vyžaduje značnou práci. Tvořivý sebraný kolektiv pedagogů, který dobře zná principy připraveného prostředí, vyžaduje spolupráci učitelek mateřské i základní školy při spolupráci na nových materiálech pro MŠ i ZŠ.

VI. VZDĚLÁVACÍ OBSAH

- 1) Rámcové cíle**
- 2) Klíčové kompetence**
- 3) Dílčí cíle - biologické, psychologické, interpersonální, sociálně kulturní, enviromentální**
- 4) Dílčí výstupy - biologické, psychologické, interpersonální, sociálně kulturní, environmentální**

1) Rámcové cíle

- Rozvíjení dítěte, jeho učení a poznání.
- Osvojení základních hodnot, z nichž je založena naše společnost.
- Získání osobní samostatnosti.

2) Klíčové kompetence

a) Kompetence k učení

- soustředěně pozoruje, zkoumá, objevuje, všímá si souvislostí, experimentuje a užívá při tom jednoduchých pojmů, znaků a symbolů
- uplatňuje získanou zkušenost v praktických situacích a v dalším učení

- má elementární poznatky o světě lidí, kultury, přírody i techniky, který dítě obklopuje, o jeho rozmanitostech a proměnách; orientuje se v řádu a dění v prostředí, ve kterém žije
- klade otázky a hledá na ně odpovědi, aktivně si všímá, co se kolem něho děje; chce porozumět věcem, jevům a dějům, které kolem sebe vidí; poznává, že se může mnohému naučit, raduje se z toho, co samo dokázalo a zvládlo
- se učí nejen spontánně, ale i vědomě, vyvine úsilí, soustředí se na činnost a záměrně si zapamatuje; při zadané práci dokončí, co započalo; dovede postupovat podle instrukcí a pokynů, je schopno dobrat se k výsledkům
- odhaduje své síly, učí se hodnotit svoje osobní pokroky i oceňovat výkony druhých
- se učí s chutí, pokud se mu dostává uznání a ocenění

b) Kompetence k řešení problémů

- si všímá dění i problémů v bezprostředním okolí; přirozenou motivací k řešení dalších problémů a situací je pro něj pozitivní odezva na aktivní zájem
- řeší problémy, na které stačí; známé a opakující se situace se snaží řešit samostatně (na základě nápodoby či opakování), náročnější s oporou a pomocí dospělého
- řeší problémy na základě bezprostřední zkušenosti; postupuje cestou pokusu a omylu, zkouší, experimentuje; spontánně vymýšlí nová řešení problémů a situací; hledá různé možnosti a varianty (má vlastní, originální nápady); využívá při tom dosavadní zkušenosti, fantazii a představivost
- užívá při řešení myšlenkových i praktických problémů logických, matematických i empirických postupů; pochopí jednoduché algoritmy řešení různých úloh a situací a využívá je v dalších situacích
- zpřesňuje si početní představy, užívá číselných a matematických pojmů, vnímá elementární matematické souvislosti
- rozlišuje řešení, která jsou funkční (vedoucí k cíli), a řešení, která funkční nejsou; dokáže mezi nimi volit
- chápe, že vyhýbat se řešení problémů nevede k cíli, ale že jejich včasné a uvážlivé řešení je naopak výhodou; uvědomuje si, že svou aktivitou a iniciativou může situaci ovlivnit
- se nebojí chybovat, pokud nachází pozitivní ocenění nejen za úspěch, ale také za snahu

c) Komunikativní kompetence

- ovládá řeč, hovoří ve vhodně formulovaných větách, samostatně vyjadřuje své myšlenky, sdělení, otázky i odpovědi, rozumí slyšenému, slovně reaguje a vede smysluplný dialog
- se dokáže vyjadřovat a sdělovat své prožitky, pocity a nálady různými prostředky (řečovými, výtvarnými, hudebními, dramatickými apod.)
- se domlouvá gesty i slovy, rozlišuje některé symboly, rozumí jejich významu i funkci
- komunikuje v běžných situacích bez zábran a ostychu s dětmi i s dospělými; chápe, že být komunikativní, vstřícný, iniciativní a aktivní je výhodou ovládá dovednosti předcházející čtení a psaní

- průběžně rozšiřuje svou slovní zásobu a aktivně ji používá k dokonalejší komunikaci s okolím
- dovede využít informativní a komunikativní prostředky, se kterými se běžně setkává (knížky, encyklopedie, počítač, audiovizuální technika, telefon atp.)
- ví, že lidé se dorozumívají i jinými jazyky a že je možno se jim učit; má vytvořeny elementární předpoklady k učení se cizímu jazyku

d) Sociální a personální kompetence

- samostatně rozhoduje o svých činnostech; umí si vytvořit svůj názor a vyjádřit jej si uvědomuje, že za sebe i své jednání odpovídá a nese důsledky
- projevuje dětským způsobem citlivost a ohleduplnost k druhým, pomoc slabším, rozpozná nevhodné chování; vnímá nespravedlnost, ubližování, agresivitu a lhostejnost
- se dokáže ve skupině prosadit, ale i podřít, při společných činnostech se domlouvá a spolupracuje; v běžných situacích uplatňuje základní společenské návyky a pravidla společenského styku; je schopné respektovat druhé, vyjednávat, přijímat a uzavírat kompromisy
- napodobuje modely prosociálního chování a mezilidských vztahů, které nachází ve svém okolí
- se spolupodílí na společných rozhodnutích; přijímá vyjasněné a zdůvodněné povinnosti; dodržuje dohodnutá a pochopená pravidla a přizpůsobuje se jim
- se chová při setkání s neznámými lidmi či v neznámých situacích obezřetně; nevhodné chování i komunikaci, která je mu nepříjemná, umí odmítnout
- je schopno chápat, že lidé se různí, a umí být tolerantní k jejich odlišnostem a jedinečným
- chápe, že nespravedlnost, ubližování, ponižování, lhostejnost, agresivita a násilí se nevyplácí a že vzniklé konflikty je lépe řešit dohodou; dokáže se bránit projevům násilí jiného dítěte, ponižování a ubližování

e) Činnostní a občanské kompetence

- se učí svoje činnosti a hry plánovat, organizovat, řídit a vyhodnocovat
- dokáže rozpoznat a využívat vlastní silné stránky, poznávat svoje slabé stránky
- odhaduje rizika svých nápadů, jde za svým záměrem, ale také dokáže měnit cesty a přizpůsobovat se daným okolnostem
- chápe, že se může o tom, co udělá, rozhodovat svobodně, ale že za svá rozhodnutí také odpovídá
- má smysl pro povinnost ve hře, práci i učení; k úkolům a povinnostem přistupuje odpovědně; váží si práce i úsilí druhých
- se zajímá o druhé i o to, co se kolem děje; je otevřený aktuálnímu dění
- chápe, že zájem o to, co se kolem děje, činnost, pracovitost a podnikavost jsou přínosem a že naopak lhostejnost, nevládnost, pohodlnost a nízká aktivita mají svoje nepříznivé důsledky
- má základní dětskou představu o tom, co je v souladu se základními lidskými hodnotami a normami i co je s nimi v rozporu, a snaží se podle toho chovat
- spoluvytváří pravidla společného soužití mezi vrstevníky, rozumí jejich smyslu a chápe potřebu je zachovávat
- si uvědomuje svá práva i práva druhých, učí se je hájit a respektovat; chápe, že všichni lidé mají stejnou hodnotu

- ví, že není jedno, v jakém prostředí žije, uvědomuje si, že se svým chováním na něm podílí a že je může ovlivnit
- dbá na osobní zdraví a bezpečí svoje i druhých, chová se odpovědně s ohledem na zdravé a bezpečné okolní prostředí (přírodní i společenské)

1. Praktický život

Vzdělávací oblast: Dítě a jeho tělo
Dítě a jeho psychika
Dítě a ten druhý
Dítě a společnost

Cíl = získání praxe v daných oblastech:

- péče o vlastní osobu a své tělo (např. rámy se zapínáním, zavazování tkaniček, mytí rukou, čištění bot, cvičení se lžičkami)
- péče o okolí a společnost (prostírání stolu, zametání, leštění kovu, péče o květiny)
- cvičení sociálních vztahů + zdvořilostní formy chování - přijetí zodpovědnosti ve skupině (potřeba sociálního kontaktu – prosba, poděkování, zdravení, naslouchání, pomoc, slavnost a cvičení ticha)
- cvičení kontroly pohybu + cvičení ticha (rovnovážná cvičení a chůze po čáře – po elipse, rozvoj motoriky, koordinace ruka – oko, ztišení se)

V těchto komplexních činnostech i ve všech ostatních jsou plněny přímé cíle - postarat se o sebe (naučit se jíst, pít, oblékat) - ty souvisejí se základními lidskými potřebami. Mnohem důležitější jsou nepřímé cíle, kdy dítě získává senzorkou zkušenost – hmatovou, vizuální a zvukovou.

Při cvičení přesypání a přelévání pracují děti nejdříve se sypkým materiálem, s přírodninami – různá semínka, fazole, hrách, čočka, rýže, atd., později s vodou. Přelévání se zpočátku provádí v průhledných skleněných nádobách, aby bylo vidět, že se jedna z nádob skutečně vyprázdí a druhá naplní. Jedná se o vědomé a záměrné přelévání – cvičení s vodou má jinou podstatu než experimentování s vodou. Dítě si vyzkouší zacházet s objemy vody, rozlévá vodu do různých nádob (široká a úzká hrdla), plní nádoby pomocí pipety nebo trychtýře, později i nádoby z neprůhledných materiálů.

Při těchto cvičeních se u dítěte rozvíjí koncentrace, výdrž, přesnost, pořádek, schopnost řídit sama sebe.

Sypání a přelévání:

3 roviny práce s materiálem.

Didaktické postupy jsou pro učitele, musíme vždy hledět kde je dítě, (nevyvíjí se podle didaktických předpisů).

1. ROVINA

Použití dvou stejně velkých nádob

- zaměření na koordinaci oko – ruka ; ruka – ruka
- dítě nepřemýšlí, zda se obsah vejde do druhé nádoby
- důraz: koordinace, rytmus

2. ROVINA

Z velké nádoby do více (2-5) menších, stejných nádob

- je to mnohem komplexnější
- musí vidět, že nádoba je plná + reakce (neumí-li, tak vodu přelije – to je OK – vidí následek
- matematika – jde o přesnost rozdělování – stejně, více, méně
- vytváří se pocit pro rytmus

3. ROVINA

Z jedné větší do více menších - různé

- více různých - oko - ruka precizněji
- ve velké je tolik vody, aby se to vešlo do malých (použití rysek)
- stupeň obtížnosti lze změnit, přihlížet vždy k tomu co potřebuje dítě

Ukázky se provádí bez mluvení, pouze komentář učitele: podívej se. Většina dospělých má potřebu svoji činnost neustále komentovat, přidávat vysvětlující řeč. Chceme, aby se dítě dívalo, poslouchalo, přemýšlelo a akceptovalo – vše najednou nelze.

Pokud dítě něco v materiálu zaujme, pak nezačínat s ukázkou, dokud se tím neuspokojí, nepřestane klást otázky.

Nepřímým cílem praktického života jsou základní matematické poznatky více - méně a předzkušenost pro sčítání, odčítání a dělení. Dále rozvoj emocionality, schopnost vnímat, rozvoj náklonnosti k nějaké činnosti a vnímání radosti z činnosti, schopnost brát vážně své vlastní schopnosti, schopnost odhadnout sebe sama, což vede k sebejistotě, zdravému sebevědomí a ke spokojenosti sama se sebou.

Cvičení vedou k vývoji samostatnosti a nezávislosti a je tak naplňováno krédo Montessori metody: „*POMOZ MI, ABYCH TO DOKÁZALO SAMO.*“

Vzdělávací obsah:

Dílčí cíle:

- Osvojení si věku přiměřených praktických dovedností.
- Rozvoj fyzické a psychické zdatnosti.
- Uvědomění si vlastního těla.
- Osvojení si poznatků a dovedností důležitých k podpoře zdraví, bezpečí, osobní pohody i pohody prostředí.
- Rozvoj kooperativních dovedností.
- Rozvoj tvořivosti.

Vzdělávací nabídka:

- Manipulační činnosti a jednoduché úkony s předměty, pomůckami, nástroji, náčiním (práce s montessori pomůckami).
- Jednoduché pracovní a sebeobslužné činnosti v oblasti osobní hygieny, stolování, oblékání, úklidu, úpravy prostředí apod.
- Lokomoční pohybové činnosti (chůze po elipse).
- Motivovaná manipulace s předměty, zkoumání jejich vlastností.
- Experimenty s materiálem a předměty (mouka, fazole, voda, mýdlo apod.).
- Činnosti zajišťující spokojenost a radost.
- Činnosti zaměřené na poznávání sociálního prostředí (rodina a jejich funkce, členové a vztah mezi nimi).
- Aktivity přibližující dítěti pravidla vzájemného styku (zdvořilost, ohleduplnost, tolerance, spolupráce) a mravní hodnoty v jednání lidí.
- Tvůrčí činnosti slovesné, hudební, výtvarné.
- Činnosti uvádějící dítě do světa lidí (zaměstnání, řemesla, povolání apod.)

Očekávané výstupy:

- Zachovat správné držení těla chůzí po elipse.
- Ovládat koordinaci oko ruka, zvládat jemnou motoriku (pečlivá práce s montessori pomůckami), zacházet s nástroji, pomůckami, výtvarným materiálem (tužky, barvy, nůžky, papír apod.).
- Zvládnout sebeobsluhu, uplatňovat základní kulturně hygienické a zdravotně preventivní návyky (postarat se o sebe, obléknout se, obouvat, umět stolovat, starat se o osobní hygienu).
- Zvládat jednoduchou obsluhu a pracovní úkony (postarat se o pomůcky, uklidit je po sobě, udržet pořádek, zvládat jednoduché úklidové práce, práce na zahradě).
- Záměrně se soustředit na činnost a udržet pozornost.
- Postupovat a učit se podle pokynů a instrukcí.
- Rozhodovat o svých činnostech.
- Prožívat radost ze zvládnutého a poznaného.
- Uplatňovat své individuální potřeby, přání a práva s ohledem na druhého.
- Spolupracovat s ostatními.
- Chovat se zdvořile.
- Dodržovat pravidla činností (práce s montessori pomůckami).
- Zacházet šetrně s pomůckami, s věcmi denní potřeby apod.

2. Smyslová výchova

Vzdělávací oblast:	Dítě a jeho tělo
	Dítě a ten druhý
	Dítě a svět

Jak smyslově vnímáme svět, tak si vytváříme svoji skutečnost. Čím lépe pracují naše smyslové orgány, tím lepší a diferencovanější je naše vnímání. Čím je naše vnímání různorodější, tím pestřejší je obraz naší reality. Různorodé vnímání nás vede k toleranci a k pozitivním životním pocitům.

Ke cvičení a prohlubování vnímání vyvinula Montessori pro různé smysly pestrý smyslový materiál, s jehož pomocí lze procvičovat rozlišování, srovnávání, třídění a pojmenování.

Smyslový materiál nemá a nesmí nikdy nahrazovat předměty ze života, má sloužit jen jako klíč k diferenciaci. Se smyslovým materiálem pracují děti od chvíle, kdy jsou schopny koncentrace a schopnosti třídít různé předměty.

Procvičování a zdokonalování smyslů vede k prohlubování smyslového vnímání a vytváří pevné základy pro intelektuální růst. Intelekt se formuje na základě konkrétních představ, pomocí kontaktu s prostředím a podrobným zkoumáním tohoto prostředí.

Dítě prochází cestou „od uchopení k pochopení“ a čím je mladší, tím má důkladněji a aktivně poznávat materiální svět a mezilidské vztahy.

Dítě si získané zkušenosti ukládá a uchovává v paměti, nové vjemy přiřazuje k uloženým. Kolem 2,5 roku dítěte vzniká potřeba třídění poznávaného, neboť dítě touží podrobněji prozkoumávat své prostředí. Je nezbytné vnést do myšlení řád a jasnost, rozvíjet umění odlišit podstatné od nepodstatného.

MATERIÁL

Uspořádání: v otevřených policích, od shora dolů, od nejjednoduššího ke složitějšímu, zleva doprava.

Vlastnosti: Izolace vlastnosti (výška, šířka, délka), ohraničení (omezení), estetické kvality, podněcování aktivity, kontrola chyb.

Principy využívané při práci se smyslovým materiálem:

1. izolace jedné vlastnosti
2. práce s chybou
3. trojstupňová výuka
4. limity – hranice
5. práce s kontrastem
6. práce s páry
7. estetika materiálu

DRUHY POMŮCEK

ROZVOJ ZÁKLADNÍCH SMYSLŮ:

Zrak

Poznávání dimenzí

- Válečky s úchyty
- Růžová věž
- Hnědé schody
- Červené tyče

Poznávání barev

- Barevné destičky
- základní

- doplňkové
- odstíny

Poznávání tvarů

- Geometrická komoda

Hmat

Vnímání povrchů

- Hmatové desky , hmatové destičky
- Krabice s látkami

Vnímání hmotnosti

- Hmotnostní destičky

Vnímání teploty

- Termické lahvičky, termické destičky

Vnímání tlaku

- Tlakové válečky

Sluch

- Zvukové válečky, zvonky

Čich

- Čichové dózy

Chuť

- Chuťové lahvičky

Prostorové vnímání

- Geometrická tělesa
- Stereognostické sáčky (tajemné sáčky)

POKROČILÝ MATERIÁL:

- Konstruktivní trojúhelníky:
  - krabice ve tvaru trojúhelníku
  - velká krabice ve tvaru šestiúhelníku
  - malá krabice ve tvaru šestiúhelníku
  - obdélníková krabice s barevnými trojúhelníky
  - obdélníková krabice s modrými trojúhelníky
- Binomická krychle
- Trinomická krychle
- Barevné válečky bez úchytů

Vzdělávací obsah:

Dílčí cíle:

- Rozvoj a užívání všech smyslů.
- Rozvoj, zpřesňování a kultivace smyslového vnímání.

Vzdělávací nabídka:

- Smyslové a psychomotorické činnosti.
- Artikulační, řečové, sluchové a rytmické činnosti (poslech hudby, čtení knih apod.).
- Poslech či vyprávění pohádek a příběhů (sluchové vnímání).
- Prohlížení a čtení knížek (zrakové vnímání).
- Činnosti zaměřené k poznávání a rozlišování zvuků (sluchové vnímání).
- Záměrné pozorování běžných objektů a předmětů určování a pojmenovávání jejich vlastností (velikost, barva, tvar, materiál, dotek, chuť, vůně, zvuky).
- Motivovaná manipulace s předměty, zkoumání jejich vlastností (hmatové vnímání).

Očekávané výstupy:

- Vnímát a rozlišovat pomocí všech smyslů (sluchově rozlišovat zvuky a tóny, zrakově rozlišovat tvary, rozlišovat vůně, chutě, vnímat hmatem apod.).
- Porozumět slyšenému.
- Sluchově rozlišovat začáteční a koncové slabiky, hlásky ve slovech.
- Sledovat očima zleva doprava (zrakové vnímání).
- Vědomě využívat všech smyslů, záměrně pozorovat, postřehovat, všímat si.

3. Jazyková výchova

Vzdělávací oblast:	Dítě a jeho tělo
	Dítě a jeho psychika
	Dítě a svět
	Dítě a ten druhý
	Dítě a jeho společnost

Pro rozvoj slovní zásoby dětí, kulturu mluveného projevu, cvičení schopnosti vypravovat a popisovat lze využívat různé jazykové a hry a cvičení, které jsou běžně používány v mateřských školách. Za nejdůležitější cvičení v komunikaci považujeme kultivovat a rozvíjet praktickou každodenní komunikaci mezi dětmi navzájem, mezi dětmi a dospělými. Vzorem je také komunikace dospělých mezi sebou a směrem k dítěti.

Pro nácvik čtení používáme genetickou metodu. Děti se v mateřské škole seznamují s písmeny. Pracují s pomůckami a materiály, při kterých mohou vnímat rozdíly mezi písmeny více smysly, ke slovům přiřazují konkrétní předměty. Výuka jazyka slouží od počátku také k poznávání světa, proto jsou pro děti již v mateřské škole připraveny slova a texty se zajímavými tématy, které dětem dávají smysl.

Pro začátek psaní je nejlépe vystihnout „explozi psaní“ – kdy dítě chce samo psát. Zdokonalování jemné motoriky ruky probíhá v mateřské škole při práci se specifickými materiály.

Materiály podporující rozvoj řeči a materiály k výuce čtení a psaní souvisí s materiálem ke kosmické výchově a navzájem se doplňují. Se čtením, psaním a výukou jazyka začínají děti v mateřské škole a plynule pokračují ve škole základní.

Vzdělávací obsah:

Dílčí cíle:

- Rozvoj řečových schopností a jazykových dovedností receptivních (vnímání, naslouchání, porozumění) i produktivních (výslovnosti, vytváření pojmů, mluveného projevu, vyjadřování).
- Rozvoj komunikativních dovedností verbálních i neverbálních a kultivovaného projevu.
- Osvojování si některých poznatků, které předcházejí čtení i psaní.
- Osvojování si elementárních poznatků o znakových systémech a jejich funkci (abeceda)

Vzdělávací nabídka:

- Zdravotně zaměřené činnosti (dechové, relaxační cviky – logopedická prevence).
- Artikulační řečové, sluchové a rytmické činnosti, hry se slovy, slovní hrátky, vokální činnosti.
- Společné diskuze, rozhovory, individuální a skupinové konverzace (vyprávění zážitků a příběhů při ranní řízené činnosti na elipse.
- Poslech čtených a vyprávěných pohádek a příběhů.
- Vyprávění toho, co dítě slyšelo, shlédlo.
- Přednes, recitace, dramatizace, zpěv.
- Grafické napodobování písmen.
- Prohlížení a čtení knih.
- Činnosti zaměřené k vytváření (chápání) pojmů a osvojování poznatků (vysvětlování, objasňování, odpovědi na otázky, práce s knihou, obrazovým materiálem apod.).
- Činnosti zaměřené na poznávání písmen.
- Estetické a tvůrčí aktivity (slovesné, literární a další.).
- Běžné verbální a neverbální komunikační aktivity dítěte s druhým dítětem i s dospělým.
- Tvůrčí činnosti slovesné, literární či dramatické (poslech pohádek, příběhů, veršů, sledování dramatizací apod.).
- Setkávání se s literárním a dramatickým uměním mimo MŠ.
- Kognitivní činnost (kladení otázek a hledání odpovědí, diskuze nad problémem, vyprávění, poslech, objevování).

Očekávané výstupy:

- Správně vyslovovat, ovládat dech, tempo i intonaci řeči
- Pojmenovat většinu toho, čím je obklopeno.
- Vyjadřovat samostatně a smysluplně myšlenky, nápady, pocity, mínění a úsudky ve vhodně zformulovaných větách.
- Vést rozhovor (naslouchat druhým, vyčkat, až druhý dokončí myšlenku, sledovat řečníka i obsah, ptát se).
- Domluvit se slovy i gesty, improvizovat.
- Porozumět slyšenému (zachytit myšlenku a zopakovat jej ve správných větách)
- Formulovat otázky, odpovídat slovně, reagovat.
- Učit se nová slova a aktivně je používat.
- Naučit se zpaměti krátké texty (říkanky, písničky, pohádky).
- Sledovat a vyprávět příběh, pohádku.

- Popsat situaci.
- Chápat slovní vtip a humor.
- Utvořit jednoduchý rým.
- Sluchově rozlišovat začáteční a koncové slabiky a hlásky ve slovech.
- Poznat a vymyslet jednoduchá synonyma, homonyma a antonyma.
- Poznat některá písmena, popř. slova.
- Poznat napsané své jméno.
- Projevovat zájem o knížky, soustředěně poslouchat četbu.
- Vyvinout volní úsilí, soustředit se na činnost a její dokončení.
- Přirozeně a bez zábran komunikovat s druhým dítětem.
- Odmítnout komunikaci, která je mu nepříjemná.
- Porozumět běžným neverbálním projevům, citových prožitků a nálad druhých.
- Vnímat základní jednání ve skupině.
- Vyjednávat s dětmi i dospělými ve svém okolí, domluvit se na společném řešení.
- Vyjadřovat se prostřednictvím hudebních či výtvarných činností (zpívat píseň, sledovat a rozlišovat rytmus, hra na jednoduché hudební nástroje, kreslit, malovat, modelovat, konstruovat apod.).

4. Matematika

Vzdělávací oblast: Dítě a jeho psychika
Dítě a ten druhý

Uspořádání: v otevřených policích, od shora dolů, od nejjednoduššího ke složitějšímu, zleva doprava.

Matematické aspekty:

1. Rozlišení sebe a ostatního
2. Vnímání délky, šířky a výšky
3. Vnímání dimenzí
4. Porovnávání velikostí a forem
5. Experimentování

Rozpoznat vztahy matematických zákonů a použít je, jsou vlastnosti, které odlišují člověka od jiných tvorů. Podle M. M. je lidský duch duchem matematickým. Lidský duch má schopnost abstrahovat, něco si představit a argumentovat. Matematický rozvoj začíná již v prenatalním období, působí od narození - ne až ve škole.

Matematický materiál v montessoriovských školách pomáhá tento matematický duch u dítěte včas podporovat. Předstupeň matematiky – smyslové a konkrétní matematické pomůcky a materiály – vedou děti k „materializované abstrakci“ a pracují s nimi už v mateřské škole. Úkolem tohoto materiálu je převádět nevědomou a nestrukturovanou informaci do strukturovaného systému.

Materiálu k matematice je nejméně, protože M. M. bylo matematické myšlení vzhledem k jejímu studiu velice blízké. Tvrdila, že celý svět je na základě matematiky (pojetí času, počet věcí, které dítě obklopují, časové údaje...). Vše je vyjádřeno čísly – délka, šířka,

objem... Matematika je pro M. M. smyslovým zážitkem. M. M. klade velký důraz na smyslový prožitek dítěte, na jeho experimentování a hlavně na samostatné objevování, porozumění a pochopení. To jak dítě vnímá své tělo, prostorové vztahy s okolím, dimenze ve svém okolí, to vše patří k matematice. Matematika začíná nestrukturovaně, až později můžeme začít strukturovat a dávat matematický řád.

Vzdělávací obsah:

Dílčí cíle:

- Vytváření pozitivního vztahu k intelektuálním činnostem k učení
- Rozvoj kooperativních dovedností.
- Osvojování si elementárních poznatků o znakových systémech a jejich funkci (čísla)

Vzdělávací nabídka:

- Grafické napodobování symbolů, tvarů čísel.
- Kooperativní činnosti ve dvojicích, ve skupinách.
- Činnosti zaměřené k seznamování se s elementárními číselnými a matematickými pojmy a jejich symbolikou (číselná řada, číslice, základní geometrické tvary, množství apod.) a jejich smysluplné praktické aplikaci.
- Činnosti zasvěcující dítě do časových pojmů a vztahů souvisejících s denním řádem, běžnými proměnami a vývojem a přibližující dítěti přirozené časové i logické posloupnosti dějů, příběhů, událostí.
- Činnosti zaměřené na poznávání jednoduchých obrazně znakových systémů (čísllice, značky, symboly, obrazce).
- Činnosti zaměřené ke cvičení různých forem paměti (mechanické a logické, obrazné a pojmové).

Očekávané výstupy:

- Poznat některé obrazné symboly.
- Poznat některá číslice.
- Chápat základní číselné a matematické pojmy, elementární matematické souvislosti a podle potřeby je prakticky využívat (porovnávat, uspořádat a třídit soubory předmětů podle určitého pravidla, orientovat se v počtu cca do 6, chápat číselnou řadu v rozsahu první desítky (poznat více, stejně, méně, hodně, první, poslední apod.).
- Chápat prostorové pojmy (vpravo, vlevo, dole, nahoře, za, pod, u, apod.) + elementární časové pojmy (teď, dnes, včera, zítra, ráno, večer, jaro, léto, rok a další), orientovat se v prostoru i v rovině, částečně se orientovat v čase.
- Spolupracovat s ostatními.

5. Kosmická výchova

Vzdělávací oblast:	Dítě a jeho tělo
	Dítě a svět
	Dítě a jeho psychika
	Dítě a společnost
	Dítě a ten druhý

Kosmická výchova v našem pojetí představuje integraci témat z biologie, zoologie, botaniky, zeměpisu, čas a historie, informace o vědě, technice a umění. Součástí jsou také dovednosti pohybové, hudební, pracovní a výtvarné, patří sem témata společenská.

Kosmická výchova je integrujícím prvkem pedagogiky M. M., její teorie i praxe. Pojem „Kosmická výchova“ je obdobou toho, jak chápal svět Jan Ámos Komenský, tedy souvislost všech věcí, mezi sebou vytvářející jednotný celek.

Není důležité, aby se děti naučily vše, co existuje, ale mají mít tolik času, aby se mohly do jednotlivých oblastí ponořit.

„Musíme dát dětem detail jako prostředek, aby mohly poznat celek.“

Odpovídání na otázky dětí vychází z celku a vysvětluje se na základě jednotlivých částí, aby děti pochopily souvislosti. Integrace oblastí a témat zahrnutých v kosmické výchově pomáhá dítěti pochopit řád světa, vžít se a existovat v něm, najít své místo a naučit se zacházet se sebou i s okolím.

Vzdělávací obsah:

Dílčí cíle:

- Rozvoj fyzické a psychické zdatnosti
- Uvědomění si vlastního těla.
- Posilování přirozených poznávacích citů.
- Vytváření pozitivního vztahu k intelektuálním činnostem a k učení, podpora a rozvoj zájmu o učení.
- Vytváření základů pro práci s informacemi.
- Osvojení si některých poznatků a dovedností (výtvarné, hudební, pohybové)
- Seznamování se světem lidí, kultury a umění.
- Rozvoj kooperativních dovedností.
- Poznávání jiných kultur.
- Rozvoj úcty k životu ve všech jeho formách.
- Vytváření povědomí o vlastní sounáležitosti se světem, s živou a neživou přírodou, lidmi, společností, planetou zemí.

Vzdělávací nabídka:

- Činnosti zaměřené k poznání lidského těla a jeho částí.
- Činnosti relaxační a odpočinkové, zajišťující zdravou atmosféru a pohodu prostředí.
- Přednes, dramaturgie, zpěv.
- Přímé pozorování přírodních, kulturních a technických objektů i jevů v okolí dítěte.

- Experimenty s materiálem a předměty.
- Činnosti nejrůznějšího zaměření v rámci kosmické výchovy.
- Estetické a tvůrčí aktivity (výtvarné, hudební, pohybové a další).
- Výlety do okolí (do přírody, návštěva dětských kulturních akcí).
- Hudební, pohybové, dramatické, výtvarné a společenské aktivity + činnosti zaměřené na poznávání sociálního prostředí, v němž dítě žije.
- Různorodé aktivity (konstruktivní a výtvarné projekty, námětové hry apod.).
- Přípravy a realizace společenských zábav a slavnostní (oslavy, výročí, Vánoce, Halloween apod.).
- Aktivity přibližující dětem svět kultury a umění.
- Praktické činnosti uvádějící dítě do světa lidí, jejich občanského života a práce.
- Přirozené pozorování blízkého prostředí a života v něm.
- Praktické činnosti, na jejichž základě se dítě seznamuje s různými přírodními i umělými látkami a materiály (praktické pokusy, zkoumání, manipulace s různými materiály a surovinami).
- Smysluplné činnosti přispívající k péči o životní prostředí a okolní krajinu.

Očekávané výstupy:

- Koordinovat lokomoci a další polohy a pohyby těla, sladit pohyb s rytmem a hudbou (chůze po elipse, jóga).
- Zachovávat správné držení těla.
- Pojmenovávat části těla, některé orgány, znát jejich funkce, mít povědomí o těle a jeho vývoji.
- Pojmenovat většinu toho, čím je obklopeno.
- Vnímat, že je zajímavé, dozvídat se nové věci, využívat zkušenosti k učení.
- Vyjadřovat svou představivost a fantazii v tvořivých činnostech (výtvarných, hudebních, pohybových či dramatických).
- Vyvinout volní úsilí, soustředit se na činnost a její dokončení.
- Být citlivé ve vztahu k živým bytostem, k přírodě i k věcem.
- Těšit se z hezkých a příjemných zážitků, z přírody i kulturních krás i setkávání se s uměním.
- Utvořit si základní dětskou představu o pravidlech chování a společenských normách.
- Osvojit si elementární poznatky v okolním prostředí, které jsou dítěti blízké, pro ně smysluplné a přínosné, pochopitelné a využitelné.
- Vnímat, že svět má svůj řád, že je rozmanitý a pozoruhodný, nekonečně pestrý a různorodý (mít povědomí o existenci různých národů a kultur, různých zemích, o planetě Zemi, vesmíru apod.).
- Pomáhat a pečovat o okolní životní prostředí (dbát o pořádek a čistotu, nakládat vhodným způsobem s odpady, chránit přírodu apod.).

Integrované bloky

„JÁ A MATEŘSKÁ ŠKOLA IDEA“

Tematický blok pro adaptační období. Seznamujeme se s prostředím třídy, školy, učitelkou, novými kamarády a ostatními zaměstnanci školy. Seznamujeme se s pravidly bezpečného chování v MŠ, na zahradě a v okolí MŠ. Vytváříme si společná pravidla soužití,

komunikace a chování, kterými se budeme řídit v každodenním vzájemném styku v mateřské škole. Povídáme si o svých prázdninových zážitcích. Při vycházkách pozorujeme dění v okolí školy, sledujeme přírodu v období babího léta.

Dílčí vzdělávací cíle:

- Osvojení si přiměřených praktických dovedností.
- Rozvíjení komunikativních dovedností, získání citové samostatnosti.
- Seznamování se s pravidly chování k druhému.
- Rozvíjení dovedností pro navazování vztahů k druhým lidem.
- Poznávání pravidel společenského soužití a jejich spoluvytváření.
- Sjednávání dětského kolektivu po prázdninách.

Očekávané výstupy:

- Adaptovat se na nové prostředí, začlenit se do společných činností, začlenit se mezi vrstevníky, spolupracovat a vzájemně se respektovat.
- Orientovat se v prostředí školy a blízkém okolí.
- Dodržovat dohodnutá pravidla a řídit se jimi.
- Dělit se o hračky, pomůcky.
- Umět se vzájemně domluvit a řešit spory.
- Zvládat jednoduchou obsluhu, sebeobsluhu.
- Zacházet šetrně s vlastními i cizími pomůckami, hračkami, věcmi denní potřeby.

V úrovni kompetencí se zaměříme na :

kompetence k učení

- orientovat se v řádu a dění v prostředí, ve kterém dítě žije

kompetence k řešení problémů

- vnímat problémové situace jako samozřejmou součást života

kompetence komunikativní

- komunikovat bez zábran a ostychu v běžných situacích s dětmi i dospělými
- užívat přirozených prostředků komunikace k vyjádření myšlenek, pocitů a názorů

kompetence sociální a personální

- umět se adaptovat na prostředí a jeho běžné proměny
- samostatně rozhodovat o svých činnostech

kompetence činnostní a občanské

- učit se plánovat své činnosti, řídit je, svobodně se rozhodovat

„TO JSEM JÁ“

Poznáváme, jak funguje naše tělo, co znamená být zdravý a jak pečujeme o naše zdraví. Prozkoumáme, jak fungují naše smysly a jak je můžeme využít. Zaměříme se též na význam zdravého stravování. Vyprávíme si o našich nejbližších, snažíme se pojmenovat členy rodiny.

Dílčí vzdělávací cíle:

- Uvědomění si vlastního těla.
- Osvojení si poznatků o těle a jeho zdraví.
- Rozvoj a užívání všech smyslů.
- Rozvoj pohybových schopností a zdokonalování pohybových dovedností.
- Umět projevit své city, mravní chování, morální hodnoty.
- Rozvíjet si matematické představy, umět porovnávat.
- Poznávání pravidel společenského soužití a jejich spoluvytváření v rámci přirozeného sociokulturního prostředí.

Očekávané výstupy:

- Rozlišovat, co prospívá zdraví, co mu škodí.
- Pojmenovat části těla, některé orgány, znát jejich funkce.
- Mít povědomí o těle a jeho vývoji.
- Mít povědomí o významu péče o čistotu a zdraví.
- Význam zdravé výživy.
- Vnímat a rozlišovat pomocí všech smyslů (sluchově rozlišovat zvuky a tóny, zrakově rozlišovat tvary předmětů a jiné specifické znaky, rozlišovat vůně, chutě, vnímat hmatem).
- Uvědomovat si svou samostatnost.
- Uvědomovat si příjemné a nepříjemné citové prožitky (lásku, radost, spokojenost i strach, smutek).
- Uplatňovat návyky společenského chování ve styku s dospělými i dětmi (zdravit známé děti i dospělé, rozloučit se, poprosit, poděkovat, požádat o pomoc).
- Pochopit, že každý má ve společenství (v rodině, ve třídě, v herní skupině) svou roli, podle které je třeba se chovat.

V úrovni kompetencí se zaměříme na :

kompetence k učení

- uplatňuje získanou zkušenost v praktických situacích
- učí se hodnotit svoje osobní pokroky

kompetence k řešení problémů

- zpřesňuje si početní představy, užívá číselných a matematických pojmů

kompetence komunikativní

- dokáže se vyjadřovat a sdělovat své prožitky

- průběžně rozšiřuje svou slovní zásobu

kompetence sociální a personální

- chová se obezřetně při setkání s cizími lidmi
- umí se prosadit ve skupině

kompetence činnostní a občanské

- učí se rozpoznat a využívat vlastní silné stránky a poznávat svoje slabé stránky
- zajímá se o druhé
- dbá o osobní zdraví a bezpečí svoje i druhých

„POZNÁVÁM PŘÍRODU“

Využívání možnosti přímého pozorování změn v přírodě během celého roku. Uskutečňujeme výlety do přírody a pozorujeme její proměny, rostliny, zvířata. Učíme se vnímat přírodu všemi smysly, vytváříme si k ní pozitivní vztah. Společně se snažíme o ochranu živé i neživé přírody, využíváme jejich darů k dalším činnostem. Své základní poznatky o přírodě a dění na zahrádkách dále upevňujeme a rozšiřujeme. Hovoříme o rozdílech daných ročních období, o střídání ročních období

Dílčí vzdělávací cíle:

- Rozvíjet si povědomí o přirozených změnách přírody.
- Svým jednáním v rámci svých možností přispívat k ochraně životního prostředí.
- Všimnout si zajímavosti života v přírodě.
- Pochopení, že změny způsobené lidskou činností mohou prostředí chránit a zlepšovat, ale také poškozovat a ničit.
- Posilování přirozených poznávacích citů (zvědavosti, zájmu, radosti z objevování).
- Rozvoj a kultivace mravního i estetického vnímání, cítění a prožívání.

Očekávané výstupy:

- Vnímat, že svět má svůj řád, že je rozmanitý a pozoruhodný, nekonečně pestrý a různorodý.
- Všimnout si změn a dění v nejbližším okolí.
- Mít povědomí o významu životního prostředí pro člověka, uvědomovat si, že způsobem, jakým se dítě i ostatní v jeho okolí chovají, ovlivňují vlastní zdraví i životní prostředí.
- Pomáhat pečovat o okolní životní prostředí (dbát o pořádek a čistotu, nakládat vhodným způsobem s odpady, starat se o rostliny, spoluvytvářet pohodu prostředí, chránit přírodu v okolí).
- Zachytit a vyjádřit své prožitky (slovně, výtvarně, pomocí hudby, hudebně pohybovou či dramatickou improvizací).
- Prožívat a dětským způsobem projevat, co cítí.
- Chápat elementární časové pojmy (teď, dnes, včera, zítra, ráno, večer, jaro, léto, podzim, zima, rok)

- Částečně se orientovat v čase.

V úrovni kompetencí se zaměříme na :

kompetence k učení

- má elementární poznatky o přírodě, která dítě obklopuje
- orientuje se v řádu a dění v prostředí, ve kterém žije

kompetence k řešení problémů

- všímá si dění i problémů v bezprostředním okolí
- hledá různé možnosti a varianty při řešení problémů (má vlastní, originální nápady)

kompetence komunikativní

- vyjadřuje se k prožitým situacím a sděluje své prožitky

kompetence sociální a personální

- respektuje druhé, vyjednává, přijímá a uzavírá kompromisy
- rozpoznává nevhodné chování
- vnímá nespravedlnost, lhostejnost

kompetence činnostní a občanské

- chápe, že zájem o to, co se kolem děje, činnost, pracovitost a podnikavost jsou přínosem a že naopak lhostejnost, nezájem, pohodlnost a nízká aktivita mají svoje nepříznivé důsledky
- ví, že není jedno, v jakém prostředí žije, uvědomuje si, že se svým chováním na něm podílí a že jej může ovlivnit

„LIDOVÉ TRADICE A SVÁTKY“

Seznámíme se se zvyky a obyčeji, které patří k období svátků a tradic (Svatý Martin - Martinský průvod, Svatý Mikuláš, předvánoční a vánoční čas, období velikonoce, oslava svátků Den matek, Den dětí). Vnímáme atmosféru jednotlivých období. Dozvíme se, proč vlastně slavíme svátky a odkud tradice přichází.

Dílčí vzdělávací cíle:

- Rozvíjet svůj kultivovaný projev, využívat tvořivosti.
- Vytvářet si prosociální postoje.
- Rozvíjení jazykových dovedností receptivních (vnímání, naslouchání, porozumění).
- Poznávat jiné obyčeje.
- Vytvářet si povědomí o mezilidských hodnotách.
- Rozvíjet estetické cítění.
- Rozvíjet tvořivost.

Očekávané výstupy:

- Porozumět slyšenému (zachytit hlavní myšlenku příběhu, sledovat děj).
- Naučit se z paměti krátké texty (reprodukovat říkanky, písničky, zvládnout jednoduchou dramatickou úlohu).
- Vyjadřovat svou představivost a fantazii v tvořivých činnostech (konstruktivních, výtvarných, hudebních, pohybových či dramatických).
- Postupovat a učit se podle pokynů a instrukcí.
- Těšit se z hezkých příjemných zážitků.

V úrovni kompetencí se zaměříme na :

kompetence k učení

- soustředí se na činnost a záměrně si zapamatovat

kompetence k řešení problémů

- uvědomuje si, že svou aktivitou a iniciativou může situaci ovlivnit

kompetence komunikativní

- dokáže se vyjadřovat a sdělovat své prožitky, pocity a nálady různými prostředky (řečovými, výtvarnými, hudebními, dramatickými)

kompetence sociální a personální

- napodobuje modely prosociálního chování a mezilidských vztahů, které nachází ve svém okolí

kompetence činnostní a občanské

- odhaduje rizika svých nápadů, jít za svým záměrem, ale také dokázat měnit cesty a přizpůsobovat se daným okolnostem

„JAK TO CHODÍ VE SVĚTĚ ZVÍŘAT“

Vstoupíme do světa zvířat, jejich života ve volné přírodě, na statku, v lesním prostředí, v oblasti řeky, rybníka, v zoologické zahradě. Zaměříme se na vznik života zvířat a jejich vývoj. Přineseme si domácí mazlíčky ukázat ostatním. Navštívíme farmu s domácími zvířaty, zoologickou zahradu. Nezapomeneme na volně žijící zvířata a jejich obživu během zimního období.

Dílčí vzdělávací cíle:

- Vytváření pozitivního vztahu k intelektuálním činnostem a k učení, podpora a rozvoj zájmu o učení.
- Vytváření základů pro práci s informacemi.
- Rozvíjení úcty k životu ve všech jeho formách.

Očekávané výstupy:

- Popsat situaci podle obrázku.

- Zaměřovat se na to, co je z poznávacího hlediska důležité (odhalovat podstatné znaky, vlastnosti předmětů, nacházet společné znaky, podobu a rozdíl, vzájemné souvislosti).
- Být citlivé ve vztahu k živým bytostem.
- Mít povědomí o životě zvířat.
- Pomáhat a pečovat o okolní životní prostředí.
- Pomáhat pečovat o živé tvory.

V úrovni kompetencí se zaměříme na :

kompetence k učení

- klade otázky a hledá na ně odpovědi
- aktivně si všímá, co se kolem něho děje

kompetence k řešení problémů

- při řešení myšlenkových i praktických problémů užívá logických postupů

kompetence komunikativní

- průběžně rozšiřuje svou slovní zásobu
- dovede využít informativní a komunikativní prostředky, se kterými se běžně setkává (knížky, encyklopedie)

kompetence sociální a personální

- dětským způsobem projevuje citlivost a ohleduplnost k druhým, pomoc slabším

kompetence činnosti a občanské

- chová se odpovědně s ohledem na zdravé a bezpečné okolní prostředí (přírodní i společenské)

„POZNÁVÁM SVĚT“

Řekneme si mnoho zajímavého o naší vlasti, budeme poznávat jiná města, jiné kraje. Podíváme se i za hranice naší země a seznámíme se s jinými kontinenty a lidmi žijícími v těchto zemích. Povíme si o naší planetě Zemi a o možnostech jak ji chránit. Ukážeme si, jak se planeta Země vyvíjela a jakými procházela obdobími (např. období dinosaurů, pravěk). Pozornost věnujeme také dopravnímu tématu a bezpečnosti v silničním provozu.

Dílčí vzdělávací cíle:

- Seznamování s místem a prostředím, ve kterém dítě žije, a vytvářet pozitivní vztah k němu.
- Seznamování se světem lidí, osvojit si základní poznatky o prostředí, v němž dítě žije.
- Vytváření si povědomí o existenci ostatních národností.
- Rozvíjení schopnost žít ve společenství ostatních lidí (spolupracovat, spolupodílet se), přináležet k tomuto společenství a vnímat a přijímat základní hodnoty v tomto společenství uznávané.

- Posilování přirozených poznávacích citů (zvědavost, zájem, radost z objevování).
- Vytváření prosociálního postoje (rozvoj sociální citlivosti, tolerance, respektu, přizpůsobivosti).
- Posilování prosociálního chování ve vztahu k ostatním lidem.
- Osvojovat si poznatky a dovednosti potřebné k vykonávání jednoduchých činností v péči o okolí při spoluvytváření zdravého a bezpečného prostředí a k ochraně dítěte před jeho nebezpečnými vlivy.
- Vytvoření povědomí o vlastní sounáležitosti se světem, lidmi, společností, planetou Zemí.

Očekávané výstupy:

- Poznat a pojmenovat většinu toho, čím je obklopeno.
- Vnímat, že je zajímavé dozvídat se nové věci, využívat zkušeností k učení.
- Chápat, že všichni lidé (děti) mají stejnou hodnotu, přestože je každý jiný (jinak vypadá, jinak se chová, něco jiného umí či neumí), že osobní, resp. osobnostní odlišnosti jsou přirozené.
- Respektovat rozdílné vlastnosti, schopnosti a dovednosti vrstevníků.
- Rozlišovat aktivity, které mohou zdraví okolního prostředí podporovat a které je mohou poškozovat, všímat si nepořádků a škod, upozornit na ně.
- Mít elementární povědomí o existenci různých národů a kultur, různých zemích, o planetě Země, vesmíru.
- Rozlišovat některé orientační a dopravní značky, označení nebezpečí.

V úrovni kompetencí se zaměříme na :

kompetence k učení

- má elementární poznatky o světě lidí
- orientuje se v řádu a dění v prostředí, ve kterém žije

kompetence k řešení problémů

- nebojí se chybovat, pokud nachází pozitivní ocenění nejen za úspěch, ale také za snahu

kompetence komunikativní

- průběžně rozšiřuje svou slovní zásobu
- dovede využít informativní a komunikativní prostředky, se kterými se běžně setkává (knížky, encyklopedie)
- ví, že lidé se dorozumívají i jinými jazyky a že je možno se jim učit

kompetence sociální a personální

- vnímá nespravedlnost, ubližování, agresivitu a lhostejnost
- je schopno chápat, že lidé se různí a umí být tolerantní k jejich odlišnostem a jedinečným
- chápe, že nespravedlnost, ubližování, ponižování, lhostejnost, agresivita a násilí se nevyplácí a že vzniklé konflikty je lépe řešit dohodou

kompetence činnostní a občanské

- uvědomuje si svá práva i práva druhých, učí se je hájit a respektovat
- chápe, že všichni lidé mají stejnou hodnotu

„KULTURA A SPOLEČNOST U NÁS A VE SVĚTĚ“

Povíme si o oblasti lidské činnosti, o povolání rodičů a jaká povolání lidé vykonávají. „Čím budu, až vyrostu?“ Čeká nás setkání se zajímavými lidmi na besedách (např. využijeme rodiče, kteří nás seznámí s povoláním lékaře, policisty, hasiče). Zaměříme se na oblast společenského chování. Navštívíme divadelní představení, výstavy, galerie.

Dílčí vzdělávací cíle:

- Rozvíjení kultivovaného projevu.
- Rozvíjení zájmu o psanou podobu jazyka i další formu sdělení verbální i neverbální (výtvarné, hudební, pohybové, dramatické).
- Rozvíjení tvořivosti (tvořivého myšlení, řešení problémů, tvořivého sebevyjádření).
- Rozvíjení a kultivace mravního i estetického vnímání, citění, prožívání.
- Získání schopnosti záměrně řídit svoje chování a ovlivňovat vlastní situaci.
- Těšit se z hezkých a příjemných zážitků, z kulturních krás i setkávání se s uměním.
- Zachytit a vyjádřit své prožitky (slovně, výtvarně, pomocí hudby, hudebně pohybovou či dramatickou improvizací).
- Vytvoření pozitivních vztahů ke kultuře a umění.
- Seznamování se světem kultury a umění.
- Rozvíjení základních kulturně společenských postojů, návyků a dovedností dítěte.
- Prosociální a aktivní přizpůsobování se společenskému prostředí a zvládání jejich změn.

Očekávané výstupy:

- Sladit pohyb s rytmem a hudbou.
- Mít povědomí o tom, kde v případě potřeby hledat pomoc (kam se obrátit, koho přivolat, jakým způsobem).
- Vyjadřovat samostatně a smysluplně myšlenky, nápady, pocity, mínění a úsudky ve vhodně zformulovaných větách.
- Formulovat otázky, odpovídat.
- Projevovat zájem o knížky, soustředěně poslouchat četbu, hudbu, sledovat divadlo, film, užívat telefon.
- Přemýšlet, vést jednoduché úvahy a to, o čem přemýšlí a uvažuje, také vyjádřit.
- Vnímat umělecké a kulturní podněty, pozorně naslouchat, sledovat se zájmem literární, dramatické či hudební představení a hodnotit svoje zážitky (říci, co bylo zajímavé, co je zaujalo).
- Vyjadřovat se prostřednictvím hudebních a hudebně pohybových činností, zvládat základní hudební dovednosti vokální i instrumentální (zaspívat píseň, zacházet s jednoduchými hudebními nástroji, sledovat a rozlišovat rytmus).

V úrovni kompetencí se zaměříme na :

kompetence k učení

- má elementární poznatky o světě kultury
- poznává, že se může mnohému naučit
- raduje se z toho, co samo dokázalo a zvládlo

kompetence k řešení problémů

- chápe, že vyhýbat se řešení problémů nevede k cíli, ale že jejich včasné a uvážlivé řešení je naopak výhodou

kompetence komunikativní

- samostatně vyjadřuje své myšlenky
- rozumí slyšenému
- slovně reaguje a vede smysluplní dialog

kompetence sociální a personální

- umí si vytvořit svůj názor a vyjádřit jej
- v běžných situacích uplatňuje základní společenské návyky a pravidla společenského styku
- napodobuje modely prosociálního chování v mezilidských vztazích, které nachází ve svém okolí

kompetence činnostní a občanské

- má základní dětskou představu o tom, co je v souladu se základními lidskými hodnotami a normami, i co je s nimi v rozporu, a snaží se podle toho chovat
- je otevřené aktuálnímu dění

ZÁJMOVÉ A SPECIÁLNÍ ČINNOSTI, DOPLŇUJÍCÍ PROGRAMY A PROJEKTY

Každoroční volnočasové aktivity (budou realizovány až v průběhu školního roku 2025/2026)

- kroužky v angličtině (podle zájmu songs nebo art)
- keramika
- španělský jazyk
- anglický jazyk

Chodíme na výlety do přírody i za kulturou. Ve školce se také konají divadelní, hudební a jiná představení pro děti.

VÝUKA ANGLICKÉHO JAZYKA

Dopoledne během vzdělávacích činností probíhá komunikace s dětmi také v anglickém jazyce a to díky rodilému mluvčímu angličtiny.

DLOUHODOBĚJŠÍ PROJEKTOVÉ CELKY

Ekologické programy

- čištění lesa
- třídění odpadu
- zásahy člověka do přírody
- krmení ptáčků a lesních zvířat
- péče o květiny
- znečišťování ovzduší
- čištění potoku v lese

PLÁN OZDRAVNÉHO REŽIMU

Ranní filtr – zjištění informací o zdravotním stavu dětí ve spolupráci s rodiči kontrola přiměřeného oblečení dle teploty ve třídě, venku – spolupráce s rodiči

- intenzivní větrání místností za nepřítomnosti dětí, jinak nepřímo
- **v letním období:** hřiště– hry s vodou, otužování vzduchem, stříkání dětí vodním rozprašovačem, pobyt na slunci střídat ve stínu /ochrana zdraví před slunečním zářením/,lehké oblečení, brýle, ochrana hlavy
- **v zimním období:** hry se sněhem, otužování vzduchem – pobyt do – 10st.c., využití sněhových bobů k aktivitám
- pobyt venku též za mírně nepříznivého počasí mlha, zamračeno – vhodné oblečení, pokud nejde o inverzi, tu pravidelně v inkriminovaných měsících hlídáme.
- odpolední pobyt dětí venku – dle možností
- delší vycházky do lesa – rozvíjení tělesné zdatnosti
- výchova k zásadám „zdravého životního stylu“ - návykové látky
- po 1/2 až 3/4 hod. odpočinku umožnit dětem, které nespí a nemají potřebu spánku, individuální, klidnou hru – vytvářet prostředí klidu, ohleduplnosti k druhým
- **nenutit ke spánku**

VII. EVALUAČNÍ SYSTÉM

Předmětem evaluace jsou následující oblasti:

1. Průběžné hodnocení výchovně vzdělávací práce školy – plnění vzdělávacích cílů – úroveň naplňování cílů vzhledem k vzdělávacím záměrům
2. Hodnocení kvality práce pedagogických zaměstnanců ve výchovně vzdělávacím procesu
3. Sledování práce provozních zaměstnanců
4. Průběžné sledování a respektování podmínek materiálních, hygienických, personálních, podmínky organizace a spolupráce
5. Průběžná kontrola realizace hodnocení dětí a vedení záznamů
6. Hodnocení plnění dlouhodobých cílů a projektů školy
7. Kontrola vedení třídní a jiné svěřené dokumentace, evaluační zprávy (hospitační záznamy, zápisy z pedagogických porad, apod.).

Pravidla pro vnitřní evaluaci:

Učitelka hodnotí podmínky a výsledky výchovně vzdělávacího procesu, naplňování cílů, zaznamenává individuální rozvoj a učební pokroky dětí. Učitelky společně hodnotí tematické celky, sledované cíle, plánují další témata a hledají nové prostředky činností a to v třídních vzdělávacích plánech.

Průběžné hodnocení školy provádí ředitelka. Hodnotí naplňování cílů, kvalitu podmínek vzdělávání, realizaci obsahu vzdělávání, práci pedagogů, práci nepedagogických pracovníků, spolupráci zaměstnanců mateřské školy, spolupráci s rodiči.

Součástí evaluační činnosti je vlastní hodnocení dětí. Svoje činnosti a hry se učí plánovat, organizovat, řídit a také vyhodnocovat. Děti spoluvytvářejí pravidla společného soužití mezi vrstevníky, rozumí jejich smyslu a chápou potřebu je zachovávat (individuální plány dětí – záznamové archy práce s materiálem, vývojové profily dětí,...)

Prostředky evaluační činnosti:

Pravidelná plánovaná kontrolní činnost vedoucí učitelky
Pedagogické rady

Autoevaluace mateřské školy a hodnocení dětí:

- Každodenní vyhodnocení průběhu a výsledků vzdělávací práce
- Záznamy individuálního rozvoje dítěte (1-2x ročně a průběžně dle aktuálnosti, všechny učitelky)
- Kvalita zpracování ŠVP (pedagogické rady – společné kolektivní řešení konkrétní problematiky: realizace, naplňování cílů
Hospitační činnost ředitelky – realizace výchovně vzdělávacího procesu, vhodnost, návaznost, propojenost témat, vhodnost metod, organizace (průběžně, dle plánu hospitací, potřeb, ředitelka)
- Vlastní hodnocení školy (období 2 let, ředitelka)
- Pedagogické rady – společné kolektivní řešení konkrétní problematiky pedagogické práce (čtvrtletně, dle potřeby, ředitelka)
- Provozní rady – funkčnost a struktura spolupráce všech zaměstnanců – kompetence, projednávání organizačních a provozních záležitostí (čtvrtletně, případně dříve podle potřeby, ředitelka, provozní pracovník)

* Pedagogická práce je plánovaná na poradě pedagogických pracovníků v intervalu 1x za čtvrt roku, v případě potřeby lze interval prodloužit či zkrátit

* Jako zásadní součást naší práce vnímáme soustavné hodnocení efektivnosti našeho výchovného a vzdělávacího působení i úspěšnosti naplňování vytýčených cílů. Zaměřujeme se zejména na:

- o Soulad našich cílů se záměry uvedenými v RVP PV a míru jejich naplňování
- o Podmínky, za kterých je vzdělávání poskytováno, a jejich přizpůsobování požadavkům vzdělávání
- o Vlastní obsah vzdělávání
- o Práci jednotlivých učitelek i ostatních zaměstnanců školy
- o Individuální rozvoj dětí v rámci jejich možností

- Při vlastním hodnocení se opíráme zejména o:
  - o Pozorování, plánované i neplánované
  - o Hospitační činnost ředitelky
  - o Analýzu výtvorů dětí
  - o Rozhovory s rodiči i dětmi
  - o Diskuse
  - o Ankety a dotazníky
  - o Vyhodnocování probíhá na společných poradách pedagogických pracovníků

- Časový plán hodnocení:
  - o Hospitace přímé výchovné práce učitelek 2x ročně ředitelkou, v případě potřeby častěji
  - o Kontrola nepřímé výchovné práce, dodržování zásad bezpečnosti práce a vnitřních pokynů průběžně ředitelkou
  - o Míra úspěšnosti realizace vzdělávací nabídky všemi pedagogickými pracovníky průběžně v rámci každé porady
  - o Individuální rozvoj je sledován všemi učitelkami průběžně
    - V měsících září-říjen zmapovat stupeň rozvoje osobnosti u všech dětí a též úroveň jejich jazykových dovedností, případně rodičům doporučit pro jejich dítě logopedickou péči. Dále zjistit znalost barev a základních geometrických tvarů. Toto hodnocení provedou učitelky na jednotlivých třídách.
    - V měsících leden-únor znovu provést hodnocení jazykových dovedností, sebeobslužných dovedností a úrovně celkového rozvoje dítěte, vyhodnotit pokroky a přijmout opatření k nápravě nedostatků, provedou všechny učitelky.
    - V měsících květen-červen opětovné vyhodnocení pokroku v rozvoji schopností, dovedností, návyků a postojů u jednotlivých dětí, provede každá učitelka
  - o Na závěr školního roku celkové hodnocení školy

- Z každého hodnocení jsou vyvozovány závěry, v případě zjištění nedostatků pak přijímána opatření vedoucí k jejich nápravě

- Veškeré zjištěné informace o dítěti a záznamy o jeho pokrocích jsou důvěrné a jsou přístupné pouze pedagogům a rodičům dítěte

Všechny činnosti, které jsou součástí tématických celků průběžně vyhodnocujeme už během realizace a to jak z hlediska dětí – jejich zájem, aktivitu, dosažené výsledky, ale také hodnotíme výsledky z hlediska a pozice učitelky – co se podařilo, co je potřeba procvičit, zda byly zvoleny vhodné metody. Ze zjištěných výsledků evaluace pak vyvozujeme závěry pro další práci a činnosti v tématických celcích. Tyto poznatky aplikujeme i v aktuálně probíhajícím tématickém bloku.

Mateřská škola má zpracovaný vlastní evaluační systém, který zahrnuje:

- evaluaci na úrovni školy – vlastní hodnocení školy
- evaluace a sebereflexe učitelek
- evaluaci na úrovni přehledu a hodnocení výsledků a učebních pokroků dětí – záznamové listy, portfolia